

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvo pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Deželni zbor kranjski.

II. seja z dne 28. marca t. l.

Poročilo deželnega odbora zastran minolih volitev se na predlog dr. Šustersiča odstavi z dnevnega reda.

Dalje sklene zbornica na predlog dr. Šustersiča, ker se poročilo ustavnega odseka ni moglo natisniti, da se sme poročati ustno.

V svojem ustnem poročilu pravi dr. Šustersič, da ustavni odsek še ni končal svojega dela, kar je pač umevno, ker sega reforma globoko v politične razmere. Da bi se moglo v ustavnem odseku dokončati začeto delo in ker je upanje, da se doseže popolno porazumljenje, naj se sklene zakon, ki proglasi ustavni odsek permanentnim. Zakon se soglasno in brez debate sprejme.

Nujni predlog dr. Kreka in tovarišev za slovensko trgovsko šolo.

Dr. Krek in tovariši vložijo naslednji nujni predlog: Deželni zbor skleni: 1.) ustanovi se v Ljubljani dvorazredna slovenska trgovska šola z nadaljevalnimi, oziroma specialnimi tečaji; 2.) deželnemu zboru se naroča, da v prihodnjem zasedanju stavi svoje tozadevne predloge in sploh stori vse pripravljalne korake, osobito tudi radi državne subvencije v to svrhu, da se ta trgovska šola otvori kakor hitro mogoče; 3.) za omenjene priprave se dovoli deželnemu odboru kredit 6000 K iz deželnih sredstev. V Ljubljani, 29. marca 1908. Podpisali so predlog vsi poslanci vseh treh strank.

Dr. Krek utemeljuje nujnost: 17. julija 1901. se je v sporazumljenju z vsemi glasovi z izrečnim

odobravanjem veleposestnikov, torej soglasno, na predlog finančnega odseka naročilo deželnemu odboru, da v bodočem zasedanju poroča o ustanovitvi trgovske šole v Ljubljani. Današnji nujni predlog je sicer nekoliko različen od takratnega. Takrat se je mislilo na ustanovitev višje trgovske šole, ki naj bi bila dvojezična. Moj predlog pa hoče, da se ustanovi slovenska trgovska šola, in sicer dvorazredna, ta poseben tip, ki se je v Avstriji od leta 1888 lepo razvil po raznih deželah. Razlika je tudi ta, da hoče moj predlog, naj bi se taka šola kolikor mogoče kmalu ustanovila, zato daje predlog moj že konkretne predloge, dočim se je l. 1901 nasvet finančnega odseka pečal le s pripravljalnimi nasveti. Za trgovsko šolstvo je naša osrednja vlada od l. 1888 pokazala veliko vnemo in imamo o tem v državnem proračunu veliko svoto, od katere pa naša kranjska dežela ne dobi beliča, kakor da bi naša dežela ne potrebovala take izobrazbe. Govornik obširno razlaga ustroj takih šol, ki že drugod jako uspešno delujejo in so pod nadzorstvom ministrstva. In deželne vlade, za administrativne in finančne zadeve se izvoli poseben kuratorij, sprejemajo se gojenci, ki so izstopili iz ljudske šole in so sposobni. Za srednješolce se napravi enoletni kurz, ustanove se kurzi za praktične trgovce i. t. d. Ako bo šola imela dobro vodstvo, skrben kuratorij, bo mogoče poskrbeti za vse take potrebe. Pri vseh interesiranih krogih naj bi našlo topel odziv tudi to, da bi se pri tej šoli ustanovil kurz za zadrugištvo. Potreba za tako šolo je dana. Zadrugištvo potrebuje pred vsem izobraženih voditeljev, sicer zadrugištvo zvedeni in naj se ustanavljajo zadruge od katerekoli strani. Nesoglasja, ki se pojavljajo pri

trgovskem šolstvu, ali bodi šola akademija ali samo dvorazredna, so postranskega pomena. Obe šoli sta v eni vrsti, obe imata namer izobraziti praktične trgovce. Potreba takih šol se more meriti le po potrebi v življenju, praksa bo zahtevala vedno več, v prvi vrsti pa da potrebujemo praktičnih trgovcev, ne za velike trgovine, ker jih nimamo, ampak za sedanje praktično življenje v domovini. Potreba višje trgovske šole ne sme stopiti z dnevnega reda. Ustanoviti jo moramo takoj, ko jo bomo potrebovali. Nikar pa ustanavljati šol, v katerih bi se vzgajale osebe, ki bi si potem morale kruha iskati le v tujini. Skupno polje bomo našli, videli bomo, da interesi agrarcev ne smejo uničevati drugih slojev. Veliko gesel, ki se sedaj pojavljajo v javnosti, sloni le na neznanju, tako n. pr. razlika med producenti in konsumentami. Ni res, da bi bil kmet samo producent, tudi konsument je. Za mnogo stvari izdajajo kmetje. (Dr. Tavčar govorniku, ki ima rožico na suknji: Samo za rožice ne! Veselost.) Trgovska izobrazba mora postati last najširših slojev. Vsak gospodar bi moral biti trgovsko izobražen. To stvarja tudi umevanja, v kaki zvezi je stanovska potreba s politiko. Izobrazbe je predvsem treba. Tudi za kmeta se bližajo boljši časi, ako mu trgovina odpre vire, da lažje in boljše proda. Prosi za soglasnost, ker to bo najbolj uplivalo, da bo lahko šolo otvoriti že jeseni.

Poslanec Lenarčič pojasnjuje, da je vsa trgovska zbornica prepričana o potrebi višje trgovske šole. Žal, da deželni odbor ni mogel poročati o pripravah deželnemu zboru. Trgovska izobrazba je gotovo neobhodno potrebna. Za naše praktično življenje je treba ljudi, ki so za svoj delokrog dovolj

PODLISTEK.

Brodkovski odvetnik.

Slika iz sedanjega življenja moravskega.

Češki spisal Vaclav Beneš-Šumavský; poslovenil Avgust Petrič. Dalje.

Vihar ploskanja je pretresal dvorano, ko je končal doktor. Moral se je vrniti na oder in je zapel Bratskega navdušeno pesem: »Kakor angelj ti si krasna«. Občinstvo je bilo elektrizirano, dijaki so vriskali navdušenja, a ž njimi ne eno samo deklisno srce. Karla se je ozrla z navdušenjem na pevca, a v njenih očeh je zatrepetala solza radostne ginjenosti.

Ko je Kubala zapustil podij, so mu čestitali od vseh strani. Pristopil je zopet kakor po naključju k Albrechtu, in gospodična Hilda mu je pravila potihoma, da ima krasen tenor in da je vsa očarana od njegovih pesmi. Pohvala s tako razkošnih ustnic mu je pognala vso kri v glavo. Plamteče se je ozrl na mladenko, a ona mu je vrnila ta pogled.

Gospod Albrecht je opomnil, da ima tudi Hilda lep, izvežban glas in da bi tudi ona lahko zapela pri veselici.

»Ali smem prijaviti odboru ljubeznjivo vašo radovoljnost, da zapojete?« se je razvnel odvetnik.

»Ah, bojim se, da bi ne prišla v zadrego,« je ugovarjala mladenka.

»O, neprecenljivo povzdignete naš program in krasno presenečenje bode, ako se pojavite pred

občinstvom,« se je vnmel doktor. »Privolite mi tedaj, gospodična, da posredujem — —.«

»Vendar vi pozabljate še na neko okoliščino,« ga je prekinila deva, »doslej sem prepevala le nemški in žalibog ne znam čeških pesmi.«

»Saj pojde tudi to!«

»Ne — s češkimi pesmami ne, ker so mi preveč nenavadne,« je pravila deva z mehkim glasom,

»In Hilda bi vendar ne mogla peti nemški pri češki zabavi,« je dostavil Albrecht.

Kubala je izrazil svoje obžalovanje, da izgube tako on in drugi res znameniti vžitek...

Med tem je Karla z začudenjem opazovala doktorjevo vedenje. Ko je opazila, kako se zanima za tujko, ki jo je komaj zagledal, se je vzbudila ljubosumnost v nji. Čez trenutek se je jezila sama na sebe, meneč, da mu dela krivico, in da je vse, kar je videla, le navadna dvorljivost.

Po koncertnih točkah je sledila gledališka predstava, in dijaki so preigrali ob izdatni pomoči Mudrovi, ki je za kulisami opravljal posel šepetalčev, urno dve enodejanki.

Slednjič je bil dovršen program in občinstvo se je razšlo po sosednjih prostorih, dvorano pa so v tem pripravili za plesno zabavo. Naglo so bili odnešeni sedeži, stoli in klopi, godci so zasedli oder in v kratki pol uri je bilo vse pripravljeno za ples.

Kubala si je zaprosil prejšnji dan prvi ples s Karlo. Z napetostjo in strahom je pričakovala, ne dá li mogoče tudi sedaj prednost tujki. Vendar doktor je prišel. In ko jo je odvedel pri zvokih

godbe, je bila zopet srečna in iskreno je vračala pritiske njegove roke, izkrenejšje nego prej, kakor bi upala, da odvrne s tem od njega nevarni čar, ki bi mu utegnil tekom večera zopet podležiti.

Žalibog jo je prevarila brzo njena nada, ker že pri drugem plesu ga je videla, kako plava po dvorani s Hildo, kako potaplja svoje poglede v njene oči in kako obračajo vsi pomembne poglede na krasni par.

Hilda je bila naglo kraljica večera. Vzglede Kubalov je vplival tudi na mnoge druge izmed mlajših plesalcev in naglo je bila obkoljena od roja metuljev, ki so bili ponosni, ako je ugodila njihovi prošnji za ples. Doktor je sicer plesal tudi z gospodičnima Kanjakovima, vendar se je vedno vračal zopet k Hildi, dokler ni slednjič posvetil vse svoje pozornosti edino nji.

Karla se je krčilo srce žalosti in bolesti. Kakor brez duha se je dala prenašati po dvorani od raznih plesalcev. Najrajši bi pobegnila domov. Čutila se je osamelo in zapuščeno in zdelo se ji je, kakor bi ne bilo zanjo nobene sreče več na svetu.

Medicinec Svozil je plesal najčesteje z njo.

»Gospodična,« ji je rekel, ko jo je vodil za trenutek po dvorani, »zdi se mi, da ste že popolnoma pozabili name. Lani sem tudi plesal tukaj z vami, a bili ste tedaj mnogo zgovornejši.«

Pogledala ga je, kakor bi se vzbudila iz sanj.

»Zakaj bi bila pozabila?«

»Ko bi vedeli,« je šepetal mladi mož, »kako sem se veselil na počitnice! A vi ste bili glavni

izvezbani, dvorazredna trgovska šola ne more za-
dostovati, ker nima ne more dati ljudi, ki bi znali
samostojno voditi trgovsko podjetje. Mi se glede
trgovine pač ne moremo meriti z drugimi deže-
lami, a vendar nam primanjkuje ljudi z višjo iz-
obrazbo. Vprašanje glede višje trgovske šole je
danes tako nujno kot prej, a v zvezi temu se pri-
lagodi Krekovemu predlogu.

Poslanec dr. Eger izjavlja, da bodo Nemci
glasovali za predlog in zahtevali od dežele stipendij
za Nemce, ki obiskujejo Mahrov zavod. Stipendije
naj znašajo toliko, kakor šolnina na Mahrovi šoli.

Na to je bil predlog soglasno sprejet.

Ker je s tem izčrpan dnevni red, se deželni
glavar Šuklje še spominja svojega prednika Otona
plem. Detele.

Deželni predsednik Schwarz na to naznani,
da je zasedanje deželnega zbora odgodeno.

Podržavljenje veteranov.

Zakon, ki ga je med drugimi svoj čas tudi
predložilo Beckovo ministrstvo državni zbornici, je
načrt o upeljavi zbora c. kr. avstrijskih bojnikov
pravzaprav veteranov. Kratek obseg vladne osnove
nas prepriča, da stvar, za katero se gre, ni tako
malenkostna, kakor se zdi na prvi pogled. Po tem
zakonu se imajo osnovati zbori, za katerih redne
člane bodo sprejeti bivši podčastniki in vojaki in
katerih namen bo ojačati »patriotizem«, »avstrij-
sko državno misel«. Zato bodo dobili sledečo
nagrado: pravic na naslov c. kr., pravico nositi
posebno uniformo in pobočno orožje (torej sabljo),
naslov vojnih podčastnikov in častnikov n. pr. po-
veljnikov, pobočnikov, zastavonoš i. t. d., uporabo
vojaskih signalov in dr. V predsedništvo tega voj-
nega zbora bo pošiljal minister deželne brambe
višjega uradnika, ki zamore suspendirati vse pred-
loge in ukrepe zbora. Veteranska društva, ki bi se
v danem času ne podvrgla temu zakonu, bodo
razpuščena. — Za kaj se pravzaprav gre? Za nič
več in nič manj nego za novo centralistično
organizacijo najširših ljudskih vrst,
katerih napuh se hoče napasti s svetlimi unifor-
mami, sabljami in krasno zvanečimi naslovi. Mi
seveda stojimo proti vsaki organizaciji, ki s svo-
jimi koreni temelji v militarizmu; stojimo proti
današnjim veteranskim društvom; niti izgovor na
podporno delovanje teh društev ne more nas mo-
titi, ker — ne glede na vrlo problematično pod-
porno delovanje teh društev — k stvarjenju pod-
pornih društev ni potreba militarističnega temelja.
Tem potrebnejše bo z vso silo se postaviti proti
poskusom uzakoniti predlog o osnovanju novih
veteranskih organizacij in to ne samo iz razlogov
protimilitarističnih, temveč tudi političnih, so-

cialnih in kulturnih. Je razumljivo, da zma-
gujoča reakcija hoče vpeljati silno ljudsko organi-
zacijo, in tej ima služiti veteranski zbor pod
vrhovnim in neomejenim poveljstvom avstrijskega
ministra deželne brambe z namenom ojačiti avstrij-
sko državno misel. Militaristična, vojaška oblika se
gospodom zdi najprikladnejša v dosego njih želja.
Velika armada izsluženih vojakov ima biti ograja
proti vsemu naprednemu gibanju, ima biti po-
slušni vladni material in brezdvomno tudi proti-
utež napram »notranjemu neprijatelju države«,
za katerega se bo skoro smatral vsakdor, ki ne
soglaša z reakcijskim sistemom. Ta organizacija ne
bo izrazito politična, ali njen idejni temelj je sko-
zinski političen in iz političnih razlogov je vznikla.
— Vlada vendar potrebuje mogočne vojaško dis-
ciplinirane organizacije, na katere bi se v vsakem
slučaju mogla zanesti in na katere bi mogla vpli-
vati — in zato mora biti tudi iz političnih razlogov
onemogočena. Zbori veteranov bi postali zbori
nazadnjakov, središče vse reakcije, pod-
pora klerikalizma. Saj že danes delajo vete-
rani štafazo pri vsaki klerikalni paradi. Da je to
podržavljenje veteranov z lesketajočimi gumbi in
skrhanimi sabljami tudi s socialne strani demo-
ralizacija, je očitno. Računa se z zasleplje-
nostjo mase, ki jo vlečejo svetli knofi, ki neiz-
merno prijačo takšnim omejevalcem. — Klerikalno-
nazadnjaški sistem je tu očividni. Proti njemu ni
druzega orožja kot boj in poučevanje!

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

Tak državni papirni denar vpliva še posebej
tudi na bankovnice. Ker tudi te morajo spreje-
mati državne note kot povračilo za svoja izposo-
bila, same pa morajo svoje bankovce zamenjati
z gotovim denarjem, začno se kmalu manjšati
njeni zakladi v kovinah. Zato mu je neizogibna
posledica državnega papirnatega denarja bančni
papirni denar, kar se pravi, da morajo tudi
bankovci imeti prisilni kurz in niso več zamenljivi
za gotov denar.

Večkrat država sama sploh ne izdaja papir-
natega denarja, temveč primorana po dolgovih v
to pooblasti bankovnico ter dovoli, da ima bančni
papirni denar prisilni kurz in je nezamenljiv.

Gospodarske in politične krize so bile več-
krat vzrok, da je država posegla po takem pla-
čilnem sredstvu, toda tudi tedaj, če ni mogla na
drug način pridobiti plačilna sredstva, poprijela
se je izdaje papirnatega denarja. Ako se papir-
natega denarja izda v preveliki množini, opa-
zujemo zopet posledice Greshamovega zakona,
papirni denar ostane v deželi, kovani denar pa
potuje v inozemstvo ali pa običi v blagajnah in

vzrok, da sem hrepenel iz Prage po domu!

Ni ga razumela, posebno, ker je bila v mislih
na drugem koncu dvorane, kjer je dvoril Kubala
Hildi.

„Ostanete-li dolgo tukaj?“ ga je vprašala in
se silila, da bi povedala kaj.

„Žalibog ne,“ je odgovoril Svozil, „vrniti se
hočem čez nekoliko dni v Prago, da se pripravim
za rigorozo.“

„Prosim vas, peljite me k mami,“ ga je pro-
sila čez trenutek mladenka.

Storil je po njeni volji in jo prosil, da ga
naj ne pozabi, ko se zopet vrne. Komaj ga je
slišala...

Gospa županova je opazila z bistrim mate-
rinskim očesom, kaj se godi v hčerkin notranjosti,
in sama jo je pozvala, da bi se že lahko podali
domov. Karla je bila hvaležna pozivu. Tiho sta
se izgubili iz dvorane.

Edini večer je zadostoval, da je bil odvetnik
ves zaljubljen v mladenko, ki je zatemnjevala
s svojo krasoto in bogastvom vse svoje družice
in o kateri se mu je zdelo, da je kakor vstvar-
jena, da bi kraljevala njegovemu srcu.

Drugega dne je bil praznik. Kubala ni mogel
dočakati desete ure, da bi se ne podal na poset
k Albrechtu, ki je stanoval v neveliki hiši na
koncu mesta. Vzprejeli so ga s posebno slav-
nostno uljudnostjo, in Hildo je spremljal prav do
cerkve, kar je zopet vzbudilo občno pozornost.

Sedaj so vedeli že pri županovih in Kanja-
kovih, da ne misli doktor vprašati za njihove
hčerke. Vendar je gospa Kanjakova občutila poleg

jeze tudi škodoželjnost, da so se njeni tekmovalki
tako naglo zmešali računi.

Mladi odvetnik je bil preveč zaslepljen in
omamljen od sijajne in ponosne krasote Hildine,
da bi si bil v svesti, da je premalo vpošteval
malomestne razmere in da ga bodo že smatrali
za Hildinega ženina. Spomnil se je sicer Karle,
v resnici ga je bilo sram, da ni ravnal z mladenko,
kakor bi moral, vendar je opravičeval svoje rav-
nanje z neodoljivim čarom Hildine prikazni.

„Kaki govori? Kaki pomisleki?“ je pravil
sam k sebi. „Nikomur se nisem zavezal, sam sem
doslej gospodar svoje usode. Albrecht ima prav,
da si mora človek sam pomagati k svojemu cilju.
So razmere, ki nas vežejo, dokler se jih ne opro-
stimo z odločnim korakom. Storil sem ta korak
in ga ne obžalujem. Za Karlo Hildo, za skromno
zvezdo žareče solnce!“

Uboga Karla je vedela, da zaničuje njeno
ljubezen in da jo je opustil. Skušala si je vsiliti
prepričanje, da se razume pravzaprav samo ob-
sebi, kar se je zgodilo... Doktor je govoril, sicer
z njo krasne besede, stiskal ji roke, ali ni imel
ljubezni do nje, predobre duše, drugače se bi ne
mogel takoj zopet zagledati v drugo mladenko...
In vendar je mislila drugič, da so bile njegove
besede več nego zgolj laskanje...

Pred očetom in materjo se je delala mirno,
in šele, ko je zvečer potihnilo vse okoli nje, je
skrivala glavo v blazinah in pretresljivo plakala.
Na srečo ni nihče vedel, kako vroče ga je ljubila,
niti on sam, niti oče, niti mamica. To jej je bila
edina žalostna uteha...

Dalje prih.

škrinjah. Ščasoma izgine kovani denar popol-
noma, papirni denar stopi na njegovo mesto in
vrednost papirnatega lista se ne ravna več po
enoti drage kovine, na katero se glasi, temveč po-
stane popolnoma neodvisena. V državi dobimo
papirno vrednoto. Dober primer za to samo-
stojno vrednoto nam nudi avstrijski papirni de-
nar. Dokler srebro ni še v ceni padlo, je veljal
avstrijski srebrni goldinar na Nemškem 170 fe-
nigov, t. j. en avstrijski srebrni goldinar je vse-
boval srebra za 170 fenigov. Papirni goldinar
se je naslanjal na srebrni goldinar in imel enako
vrednost. Od leta 1870. dalje pa je vrednost
srebru vedno bolj padala, in leta 1892. je srebrni
goldinar na Nemškem veljal za 130 fenigov, pa-
pirni goldinar pa je obdržal svojo prvotno vred-
nost. Vendar so tudi za srebrni goldinar plačali
170 fenigov, ker so ga smatrali za nadomestek
papirnatega goldinarja. To je bilo pa le mogoče
za to, ker je papirni goldinar predstavljal
kredit naše države, ki je bil v tem času
ugoden.

Če država izda preveč papirnatega denarja,
kmalu opazimo, da ta denar nima iste vrednosti
v inozemstvu kakor doma. Za plačila v inozem-
stvo se mora porabiti zlato, če se pa porabi papir,
treba je plačati neki nadavek ali ažio. Ta
nadavek je odvisen od državnega kredita in
od plačilne bilance države s papirno vred-
noto. Na plačilno bilanco pa vpliva trgovinska
bilanca, t. j. vrednostno razmerje med uvozom
in izvozom ter plačilni promet, ki ga ima sicer
država z inozemstvom (plačevanje dolžnih obresti
dividend, provizij, vozni i. t. d.).

Ker papirni denar, ki pride v inozemstvo,
nima druge vrednosti, kakor da se zopet porabi
za plačilo v državi s papirno vrednoto, izgublja
pri slabi trgovinski bilanci poslednje papirni
denar vedno bolj svojo vrednost (devalvacija).
Posledica temu je, da se blago, ki prihaja iz ino-
zemstva, izdatno podraži, istotako pa tudi blago,
ki se izvažajo, ker se njegova cena ne ravna po
vrednosti v domači državi, temveč po cenah na
svetovnem trgu, ki se izražajo v zlatu. Ker se iz
inozemstva dobivajo najvažnejša živila (moka,
kava), občuti se vsak dan bolj, kako tudi v državi
sami pada vrednost papirnatega denarja (depre-
cijacija). Zraven pa opazujemo, da nastajajo
dvojne cene po tem, ali se plačuje v kovanem
denarju ali s papirjem. Razloček med to dvojno
ceno kaže natančno, za koliko se je zmanjšala
vrednost papirnatega denarja.

Ako se pokažejo ti pojavi, tedaj je dolžnost
države, da ne preneha samo z izdajo papirnatega
denarja, temveč skuša, ako še more, v prometu
se nahajajoče državne note vzeti iz prometa in
jih nadomestiti s kovinskim denarjem, ker resnične
so besede Gidove, da se je moglo marsikateri-
krat po pravici reči, da je bil papirni denar ena
najhujših šib božjih za človeštvo. Zgodovina vseh
držav potrjuje to. Omenjamo samo francoske
assignate v revolucijski dobi. Tedanji konvent
je izdal assignatov za 45 milijard, da so presegali
vsaj dvajsetkratno kovinski denar, ki se je tedaj
nahajal v prometu. Vrednost assignatu za 100
frankov je padla v svečanu leta 1796. na 35
centimov, par čevljev je stal 4000 frankov v
assignatih. Tudi pri avstrijskih vrednotnih razmerah
nahajamo usodne posledice prevelike množine
izdanega papirnatega denarja. Tako je v marcu
1811. padla vrednost tedanjih državnih bankovcev
na 1/6 imenske vrednosti. Leta 1849. je vsled pre-
velikega nadavka celo srebrni drobšč izginit iz
prometa, da so se morali izdati novčniki listki (s
prisilnim kurzom in nezamenljivostjo) po 6 in
10 krajcarjev konv. vr. Isto se je zgodilo po
usodni vojski leta 1859. Po vojski leta 1866. so
se bankovci po 1 in 5 gold. proglasili za državne
note s prisilnim kurzom. Šele z uvedbo zlate
vrednote so nastale redne vrednotne razmere.

Leta 1903. so se vzele državne note iz pro-
meta, vendar imajo bankovci še prisilni kurz in
so nezamenljivi. Dokler banka ne prevzame plačil
v gotovini, sme izdajati tudi bankovce za 10 in
20 K, čeprav je sicer najmanjša enota za ban-
kovce 50 K, država dolguje avstro-ogrski banki
še 60 milijonov kron.

7) Menični ali eskomptni posli.

Menica je pismena izjava izdajatelja, s ka-
tero se menično-pravno zaveže, ob določenem
času, v določenem kraju plačati sam ali zanj kdo
drugi določeno svoto. Bistveni deli menice so
dvojne vrste; a) taki, katere zahteva zakon in od
katerih ne sme manjkati niti eden, da menica ne
zgubi veljave in b) taki, ki so običajni v trgovskem
življenju in, vsled katerih dobi menica bančno
vrednost. Razločujemo dve vrste menice: 1. lastno
alo solomenico, s katero se zaveže plačati
sam izdatelj, obenem akceptant. 1. maja 1908
plačam X ali na njegov ukaz svoto Y, vrednost
v blagu. Datum in podpis.

Taka menica ni nič drugega kakor zadolžnica
v obliki menice. 2. Tujo, pozivno menico (trata,
rimesa, akcept), s katero izdajatelj pozivlja koga
drugega (trasata) lastniku menice plačati nave-
deni znesek ob določenem času. 1. maja 1908
plačate A-u ali na njegov ukaz svoto X, vrednost
v gotovini (ali v blagu), datum in podpis izda-

telja. Izdatelj menice se imenuje trasant, oni, katerega pozove trasant in ki se zaveže zadostiti meničnemu povelju, se zove trasant ali akceptant. Menica se more prenesti na drugo osebo z indosamentom, vendar je pa remitent po prenosu še kot žirant ali indosant zavezan plačati za slučaj, da akceptant ne plača. Istotako so zavezani za tak slučaj vsi, ki menične pravice odstopijo zopet nadaljnim osebam.

Predložimo si trgovca s sukrom, ki je prodal blaga za 4000 K krojaču. Ker krojač prejme svoje plačilo šele tedaj, ko to blago predela v obleke, mu bo gotovo ljubše, da izda trgovcu menico, s katero se zaveže dolg v gotovem roku (v 3 mesecih) poplačati. S to menico trgovec sicer ni prejel denarja, pač pa možnost, da si za označeno svoto spet more nabaviti blago, kolikor ga je prodal krojaču. Zato mu ni treba drugega, kakor da na menico podpiše svoje ime, s čimur prevzame garancijo za plačilo in to menico izroči izdelovalcu sukna (tovarnarju). Isto more storiti zopet tovarnar nasproti trgovcu z volno itd.

Velik pomen tega kreditnega sredstva se more spoznati že iz tega primera. Z menico se je prihranil denar v gotovini, poleg tega pa se je moglo proizvajati neprenehoma dalje, ne da bi bilo treba čakati, da krojač svoje blago predela v obleko in za to dobi denar, s katerim more pokriti menico na dan dospelosti.

Seveda je bilo treba ustanoviti jako ostre zakonske določbe, da ta dalekosežni trgovski kredit ne postane gospodarstvu naravnost v pogubo. Ako zapadni dan pozvanec ali akceptant ne pokrije menice, dobi se pravica regresa, t. j. upravljenec sme zahtevati plačilo od prednikov, da plača menico tisti, ki jo je z žiro odstopil, ta pa ima zopet pravico do svojega prednika itd., do izdatelja.

Za pravico regresa do izdatelja in indosantov je pa potrebno: 1. da se menica v resnici prezentira v plačilo ali akceptacijo; 2. ako se ni doseglo plačilo ali akceptacija, da se menica protestira, to je notarsko potrdi, da se ni doseglo plačilo na določeni dan. Menična pravda je mnogo hitrejša nego druge pravde. Na podlagi menice se s plačilnim poveljem naloži meničnemu dolžniku, da mora plačati menični dolg v treh dneh ali pa se upreti povelju v tem roku. Če se dolžnik ne upre v treh dneh, postane plačilni nalog pravomočen in se sme dolžnik zarubiti, če se pa upre, se razpiše kar najhitreje, na kar izide sodba, po kateri je izpolniti obveznost v treh dneh.

Banke se pečajo zlasti tudi s kupovanjem in prodajo menic. Vzemimo gorenji prosti primer. Trgovec, kateremu je krojač izdal menico, bi rad dobil gotovino za to menico, predno menica dospe ali pred dospekotom. Zato gre s svojo menico v banko. Ta kupi od njega menico, toda ne izplača mu cele svote (4000 K), temveč se odtegne malo svoto za obresti do dospekta ali dneva dospelosti. Ta odbitek se imenuje diskont in diskontovanje ali kupovanje menic eskomptni posel. Tako diskontovanje spada danes med najvažnejše bančne posle, to pa raditega, ker so menice radi kratkega roka dospelosti najbolj prikladne za bančno nalaganje.

Diskont je časih večji, časih zopet manjši. Zavisen je od razmerja med ponudbo in vpraševanjem po menicah. Ker se pa pri plačilih v inozemstvo za menice mora izdajati denar v gotovini, predvsem zlato, ki se vzame iz bančnih blagajin, se more tudi reči, da se diskont ravna po tem, koliko dragih kovin (v denarju ali v šibikah) ima banka. To velja seveda v prvi vrsti za banke, ki imajo pravico izdajati papirnati denar. Ker se pa diskont v državi večinoma ravna po merodajni bankovnici, moremo tudi o bankah sploh reči, da je diskont majhen, če ima banka dosti denarja, če pa ji denarja pomanjkuje, zvišala bo diskont.

Se posebnega pomena pri eskomptnem poslu so menice, izdane v inozemstvu in glaseče se na tujo vrednoto. Take menice se imenujejo devize in so najbolj prikladne za mednarodna plačila. Opozorjamo le, da se je od 5 milijard frankov francoske vojne odškodnine v letih 1870 do 1871 plačalo nad 4 milijarde frankov v menicah. Več o devizah in o meničnem kurzu bomo govorili pri poglavju o mednarodnih plačilih.

Lombardni posli.

Z eskomptovanjem menic je združeno pri bankah ponavadi tudi lombardovanje, t. j. dovoljevanje kratkorokih posojil proti ročni zastavi. V zastavo se lahko dado:

1. Drage kovine (lombardovanje dragih kovin), in sicer se daje zlato in srebro v šibikah in v novcih, pa tudi zlati ali srebrni nakit. Obresti pri lombardovanju so ponavadi 1—2 odstotka višje, nego menični diskont.

2. Efekti ali vrednostni papirji (državne zadolžnice, industrijske delnice in obligacije). Posojilo znaša 50—75% kurzne vrednosti teh papirjev.

3. Blago, in sicer ali a) blago samo ali pa b) listine o blagu kakor sladkorni listi in konoamenti (ladni nakladni listi).

Dalje pritr.

* * *

Tedenaki sejem v Kranju dne 30. marca 1908. Prignalo se je — konj, 144 glav domače goveje živine, 5 glav hrvaške goveje živine, 6 domačih telet, — hrvaških telet, 14 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac; — hrvaških ovac in — buš. — Pšenica K 11 — proso K 7-50, rž K 9-50, oves K 8 —, ajda K 9 —, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks — in krompir 2-30 za 50 kg.

V mestni klavnicni škofjeloški se je meseca marca t. l. zaklalo 3 bike, 45 volov, 28 krav, 191 telet, 103 prašiče, 5 ovac in 3 kozličke.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu marcu je 358 strank vložilo 150.737 K 13 vin., 378 strank dvignilo 93.286 K 59 vin. 9 strankam se je izplačalo posojil 29.500 K. Stanje hranilnih vlog brez kapitaliziranih vložnih obresti 4.458.202 K 48 vin. Stanje posojil 2.764.070 K 90 vin. Denarni promet 360.709 K 35 vin.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu marcu 1908 je 245 strank vložilo 74.827 K 92 vin. 234 strank vzdignilo 72.404 K 80 vin. 41 strankam se je izplačalo posojil 70.400 K. Denarni promet 534.410 K 09 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu marcu 1908 je 186 strank vložilo 70.926 K 85 vin. 167 strank vzdignilo 51.350 K 99 vin. 6 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 8100 K. Stanje hranilnih vlog K 1.688.049 K 72 vin. Stanje hipoteknih posojil 1.275.151 K 83 vin. Denarni promet 176.278 K 27 vin.

Umetnost in književnost

□□□□

Novo razglednice podružnice družbe «sv. Cirila in Metoda» v Radovljici imajo zgoraj napis: «Pozdrav iz domovine» in pod tem napisom so tile verzi:

«Slovenec dragi, glej, kakó je krasna tvoja domovina!
Mar pustil boš, da ti nad njo zagospodari pest tujčina
in tvoje govornice glas
zatre v nji za večni čas?!
Nikakor ne! Zato na delo,
ki dober bo uspeh imelo!
Boj lačnim tujim napadalcem
in vsem domačim izdajalcem!»

Spodaj so pa naslednje podobe: Pogled na Triglav in blejsko okolico prek savskega mostu pod Radovljico, Ljubljana, Škocijan na Krasu, Bled in postojnska jama. Te podobe so zvezane s primernimi okraski. Razglednice so namenjene za razposiljatev iz vseh krajev slovenske domovine, in je vsled tega pod skupno sliko napikčena črtica, kamor naj odposiljatelj zapiše svoje bivališče in dan odposlatve. Razglednice so napravljene po prostoročni risbi in se dobe pri g. Franu Rojcu v Radovljici po 8 kron 100 komadov. Čisti dobiček se bo odposlal družbi «sv. Cirila in Metoda» v Ljubljani.

«Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju» nam je poslalo svoje letno poročilo, ki znova jasno kaže, kako veliko socialno delo vsi to združenje. Nič manj kakor 62.515 kron se je tekom 19 let razdelilo med potrebne slovenske visokošolce, poleg tega pa si je društvo zasnovalo glavnic, ki šteje danes 20.815 kron. V letu 1906/07 so znašale podpore 4240 kron, ki so se razdelile med 347 prosilcev tako, da odpade na enega povprečno K 12 25 mesečne podpore. Poročilo naglašja, da se je med slov. dijaštvom pojavilo resno in trezno uvaževanje važnih društvenih nalog. Vsakogar, ki ima kaj srca za našo mladino, prosimo, da agitura in zbira prispevke za «Podporno društvo», katerega blagajnik je dr. Klement Seshun, dvorni in sodni odvetnik, Dunaj I. Singerstrasse 7.

Iz poročila o obrtno-nadaljevalnih in obrtno-pripravljalnih šolah na Kranjskem, ki ga izdaja nekaj let sem trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko, povzamemo, da je bilo v preteklem šolskem letu na Kranjskem izven Ljubljane 17 obrtnih nadaljevalnic, v Ljubljani pa ena obrtna nadaljevalnica ter tri obrtne pripravljavnice, razen tega v Ljubljani še gremijalna šola, vzdrževana od gremijske trgovce, za trgovske vajence. Na gremijalni šoli, ki je po svojem ustroju trgovska nadaljevalna šola, je bilo v vseh štirih tečajih koncem šolskega leta 110 trgovskih vajencev, od teh je bilo 43 vajencev specerijske stroke, 14 manufakturne stroke in 18 vajencev v modernih trgovinah. Na obrtno-nadaljevalnih šolah v Idriji, Kamniku, Kočevju, Metliki in Novem mestu so obstajali posebni trgovski tečaji za trgovske vajence. Trgovski tečaj na obrtno-nadaljevalni šoli v Idriji je obiskovalo 6 učencev, v Kamniku 7, v Kočevju 6, v Metliki 10, v Novem mestu 12. Na obrtno-nadaljevalnih šolah v Krškem in v Kranju sicer ni posebnih trgovskih tečajev, pouk pa je urejen tako, da se jemlje posebej ozir na trgovske vajence zlasti v II. razredu. Na vseh obrtno-nadaljevalnih šolah izven Ljubljane je bilo koncem leta 114 trgovskih vajencev. Tako je torej znašalo skupno število trg. vajencev na Kranjskem, ki so obiskovali nadaljevalno šolo, koncem šolskega leta 1906/7 224.

«Matica Slovenska» mora v kratkem določiti število, v katerem naj se tiskajo knjige za l. 1908, zato prosi gg. poverjenike, naj (delec med člane knjige za l. 1907.) še tudi pobirajo člana-

rino za l. 1908 ter ji je pošljejo čim prej. S tem se izognemo nevarnosti, da bi nazadnje zopet kak član ne mogel dobiti knjig, ker bi jih mogoče bilo premalo tiskanih. — Uprava «Maticе Slovenske» je v smislu želje, izražene večkrat v javnih glasilih, poleg gg. poverjenikov naprosila tudi še drugo gospodo, naj bi po možnosti posredovali med njo in slavnim občinstvom; čim več nas dela, tem lepše bo uspeh. — Matica rada jemlje nazaj, oziroma odkupuje zadnji snopič «Narodnih pesmi», «Zbornika» in «Kamniških planin». Najnovejši snopič «Narodnih pesmi» bi mogli pogrešati zlasti tisti gg. člani, ki so pristopili šele l. 1907 in itak nimajo celotnega dela.

Dopisi.

Zborovanje interesentov tujškega prometa na Bledu

se je vršilo 29. m. m. v Blejskem domu. Predsednik blejskega prometnega društva, g. Peternel, je pozdravil došle zborovalce, katerih se je zbralo okoli 50. Kot zastopnik deželne zveze se je zahvalil dr. Krisper gorenjskim prometnim društvom za njih vneto in trudaljubno delovanje in razložil, da se tujskemu prometu bliža jako ugodna doba, ker se je pri ministrstvu za javna dela ustanovil posebni odelek za tujski promet in je pričakovati tudi večjih podpor. Zaradi tega je bilo jako koristno, da se je pri nas ta struja že dobro organizirala. Vzpodbujal je navzoče k vstrajnosti.

Tajnik deželne zveze dr. Marn je poročal o delovanju deželne zveze za leto 1907 ter razlagal bodoči program. Preskrbelo se je vse, da se more dne 21. aprila t. l. izvršiti poučno potovanje kranjskih gostilničarjev na Dunaj. Gostilničarska zadruga na Dunaju je izdala jako zanimiv spored, ki bode dal izletnikom priliko temeljito poučiti o gostilničarstvu in njega podrobnostih. Priporočal je ustanovitev gostilničarskega društva za celo Kranjsko, katero bode velikega pomena za stanovsko organizacijo in tudi glavni steber tujškega gibanja. Povdarjal je, da name-rava deželna zveza izdati še meseca aprila strokovni list, ki bode kot ilustriran mesečnik izhajal ter prinašal članke o tujskem prometu, o različnih športih, zlasti zimskem športu, o razstavah, o gostilničarstvu, o pospeševanju obrti in poročila deželne zveze in lokalnih prometnih društev, naznanila o strokovni literaturi i. t. d. Izrekel je upanje, da bode ta list šele prav vzpodbujal prometno gibanje in podjetnost v naših krajih. Naznanil je, da v kratkem izide v razpečevanje krasni album o Kranjski, ki se je naročil v 7000 iztisih pri slavni švicarski firmi Orell & Füssli v Curihu. Ker se je po deželni zvezi izdana slika o Kranjski razposlala v 3000 izvodih, od katerih pa skoro 2000 dosedaj še ni plačanih, opominja vse sprejemnike naj malenkostno svoto 1 K bržkomoogoče dopošljejo deželni zvezi, da se morejo računi zaključiti in čisti dobiček izročiti bohinjskemu prometnemu društvu, ki nujno potrebuje podporo. Tajnik je dalje omenil, da je deželna zveza za prvo pričela urejati zimski šport v Bohinju in da je eden prvih dunajskih strokovnjakov že napravil trase. Obljubil je, da bo deželna zveza tudi v drugih gorenjskih krajih uredila zimski šport, ki je dandanes postal jako pomenljiv in razširjen. Končno je omenil, da je deželna zveza leta 1907 razen državne podpore pogrešala vse druge podpore, da se je morala zadolžiti, da pa ne izgubi zaupanja v boljše finančne čase.

Nato se je pričela živahna debata o posameznih točkah tega programa, katere so se udeležili gg. Peternel, Rus, Repe, Ravhekar, Steidl, Wölfling, Doktorič in Žumer. Posebno se je povdarjalo, da je treba izdati glede posameznih leto-višč prospekte v enaki obliki in sicer taki, kakršno ima dunajska deželna zveza, kar se je tudi sklenilo. Izdajanje strokovnega lista „Promet in gostilna“ se je vsestransko z navdušenjem sprejelo in navzoči so zagotovili, da se bodo brez dvoma vsi gostilničarji in zavedni trgovci naročili na ta list, ker je ta list tudi za trgovce velikega pomena. Zborovanje, katero je trajalo tri ure, je bilo vsem udeležencem v vzpodbujo in zadoščenju in v dokaz, da se je v preteklem letu na tem polju res vzorno in vstrajno delovalo.

Loške novice.

— Sinkovec — posoda duhovna je zdaj, ko so zanj deželnozbornske volitve v našem mestu neugodno izpadle, besen kakor tiger. Razjarjen je, kar govori, piše ali roti. Vse pazato, da bi uničil nas naprednjake. Mi se mu pa smejemo v — brki! Na prižnici je zadnjič klanfal o raznih dobrotah, ki jih imajo člani njegovega katoliškega izobraževalnega društva. Kdor ni prijatelj tega društva, tega ima ta loški Bog za brezverca, liberalca in je seveda že na tem svetu zapisan peku! Pred tem duhovnim «Raubvogelnom» je vsak liberalac najbolj uboga para, in največji grešnik, kar jih zemlja nosi.

— Sinkovec — posoda časti vredna vabi zdaj po volitvah vse katoliško-misleče Ločane v njegovo izobraževalno društvo. Na hribovce je

pozabil. Kadar jih bo rabil pri volitvah, tedaj se jih bo šele spomnil. Hribovci, zapomnite si to!

— Sinkovec — posoda vse svetosti je posebno vnet, kadar je kdo na smrtni postelji. Takrat, če ni drugače, pride tudi nepovabljen, da zarohni nad bolnikom. Pa o tem bomo že še govorili, da se bo kar kadilo po celi loški okolici.

— Sinkovec — posoda ljubezniva ponuja v katoliškem društvu veliko dvorano za predstavo raznih iger, kakor: «Sv. Neža», «Sv. Genovefa», «Sv. Cita», «Sv. Jože», «Mlini pod zemljo» i. t. d. To so vse same pristne, pobožne igre, da bi se mladina ne pohujšala, ko pozno zvečer in v ljubeznivih pomenkih zapušča društveni dom, to zbirališče katoliških devic in devičarjev.

— Sinkovec — posoda najmodrejša pravi, da ima njegovo društvo dobro preskrbljeno knjižnico in da posoja tudi knjige na dom. Mohorjeve bukve, Kalanove priproste pripovedke in take šare ima kar cele kiste. Seveda bo to sam bral. Ker se pri čitalniški ljudski knjižnici dobijo na izbero najnovejše in najboljše knjige, ki jih premore slovenska literatura, bodo meščani in hribovci rajši hodili po dobre knjige v čitalnico, njegove ničaste bukve pa naj tudi še naprej jedo mólji, ker za drugega niso. Na delo, čitalnica, na delo, knjižnica, ki si res prava «Ljudska knjižnica», kakor si že dozdaj pokazala s svojim uspehom v mestu in loški okolici.

— Sinkovec — roža skrivnostna ima v društvu tamburaše in pevce. Njegovi pevci še niso nikoli javno nastopili, ker so za nič in se bojijo. Kadar se pa spomnimo njegovega tamburškega zbora, takrat popokamo od smeha. S tem «cigu — migu», ki ne drsa po strunah nič prikupljivo, se je napotil dvakrat v gostilno g. Josipa Hafnerja, da bi ga pridobil za sprejetje neodvisne kandidature. Skupno s kaplanom Evgenom, ki tako skrivnostno obrača oči po cerkvi, je odganjal in priganjal «cigu — migu» k g. Hafnerju, ko je te cinal, ali bi prevzel kandidato za neodvisnega poslanca, ali ne. In potem se piše Sinkovec, da je kandidiral g. Hafner «na lastno roko». Mežikal je Sinkovec g. Hafnerju: «Glej, Pepe, kako bo lepo, če sprejmeš kandidato, vedno bo «cigu — migu».

— Hafner se je bil napol vdal in prihodnjo nedeljo je zopet prišel Sinkovec s «cigu — migu» in ta «cigu — migu» je bil toliko časa, da je Hafner — ustreliš kozla! To naj bi torej bil še neodvisen kandidat!

— Sinkovec — posoda pravice jo je pred volitvami mahal od hiše do hiše, popisaval glasovnice, prosjačil naprednjake za Hafnerjev glas, sklical je shod pri Balantu, ga vodil in zaključil, — vsi drugi na njegovi strani pa so bile le njegove — marjonete. In Hafner naj bi bil kandidat na svojo roko. Sinkovec je Hafnerja odel le v svoja perja in ptiča se pozna po perju.

— Sinkovec — posoda čudovita! To vzklikamo, ko naznanjamo Ločanom in hribovcem iz loške okolice, da jih bomo redno vsak teden seznanjali s — Sinkovčevimi grehli!

Radovljiske novice.

— «Društvo za privabitev tujcev v Radovljico» je imelo dne 28. marca t. l. svoj dobro obiskani občni zbor v gostilni g. Hudovernika. — Iz tajniškega poročila smo posneli, da je društvo v prvem upravnem letu skrbelo večinoma za reklamo in naredilo nekaj načrt, po katerem naj se deluje, da društvo doseže svoj namen. — Blagajniško poročilo omenja, da je bilo društvo navezano edinole na dohodke članov, a v bodočem letu bo lahko društvo krepkeje delovalo, ker ima na razpolago lep dar radovljiske posojilnice. Mesto odstopivšega predsednika g. V. Žuna, kateremu se g. dr. J. Vilfan iskreno zahvali za njegovo vsepošno delovanje v pretečenem letu, se voli predsednikom z vsklikom g. L. Fürsager, trgovec v Radovljici. Izmed raznih nasvetov omenjamo le nasvet g. V. Žuna, da stori društvo potrebne korake, da se zasadi takozvani jubilejni drevored iz Radovljice proti Lescam v spomin 60 letnega vladanja našega vladarja.

— V torek, dne 31. marca so obiskale učenke notranje šole šolskih sester Ursulink iz Škofje Loke pod vodstvom katehete Nadraba Radovljico. Gojenke, katerih je bilo 130, so si ogledale Radovljico, ljudsko šolo, c. kr. pletarno in kraj, kjer se stekati Savi: dolinka in bohinjska. — Gojenke so bile naravnost očarane nad pogledom prekrasne lege radovljiske okolice.

— Radovljica se širi. Zidarski podjetnik J. Sturm zida na polju ob glavni cesti proti Lescam enonastropno hišo, ki bo pravi kras Radovljici. — Nad vse lična je tudi ravnokar dovršena vila g. I. Sartorija.

— Naš dični «Sokol» je prvokrat zletel v radovljisko okolico dne 25. marca, in sicer peš na Kamno gorico, Brezje, Podbrezje, Podnart in Radovljico. Novi člani pristopajo vsak dan. Le krepko naprej!

Slovenci!

Leta 1902 je bilo ustanovljeno v Trzinu telovadno društvo «Sokol». Ako kje na Slovenskem, je bilo treba «Sokola» v Trzinu tik pred nekdanj

našo Koroško, dandanes skoro zalito od nemškega morja, ki preti, da se zdajpazdaj zažene čez Ljubelj in se razpeni daleč naokoli, v Trzinu, kjer le tujcem sreče svit se žari, kjer še marsikateri Slovenec ne ljubi vanj upajoče mile matere, kjer nam vstajajo iz lastnega rodu sovražniki. Slava možem, ki so še ob pravem času razumeli klic potrebe in sile in poklicali «Sokola» v življenje, razen katerega pa mu niso mogli dati ničesar drugega.

Komaj rojen pod streho, je moral pod milo nebo; pod žgočimi solničnimi žarki, v lijočem dežju je širil nežne peruti ter kljuboval mrazu in viharju s svojimi mladimi močmi.

Da ni povesil kril, to kaže njegovo čilost. Ali bati se je, da slednjič le opeša. Zato mu hočemo preskrbeti varno streho — telovadnico.

Kakor pa mu je njegovi ustanovitelji niso mogli pripraviti, tako je tudi mi sami ne moremo.

Brez «Sokola» je slovenski Trzin v nevarnosti. Brez telovadnice pa je izgubljen trziški «Sokol».

Ne prvo ne drugo ne sme biti. Trzin mora biti slovenski in trziški «Sokol» mora dobiti svojo telovadnico.

Naloge, katere so terjale ustanovitev «Sokola», so komaj načete, dasi se je obrnilo od tega časa marsikaj na bolje. Priča tega so zadnji dogodki.

Ali še je v Trzinu narodne nezavednosti, še narodne mlačnosti in neprijatelj pritiska čimdalje huje.

V trziškem delavstvu je še toliko in toliko neporabljenih narodnih moči, katerih se je treba kar najprej polastiti, da se jih ne polaste drugorodci kakor so se polastili vseh naravnih sil v Trzinu in v njegovi okolici.

Te sile, tičoč v delavstvu, je treba speljati v sokolsko telovadnico, tu jih združiti in gnale bodo kakor mogočen stroj narodno življenje daleč naokrog.

Zagotoviti si moramo mladino, ki je zastava slovenske bodočnosti, da požene iz nje narod prerojen, ves nov.

V telovadnici si bomo užgali srca, da zaplapolajo kakor mogočen kres, oznanjujoč, da budimo z mečem v roki, s pogumom v srcu in z mislijo na domovino.

Zadeva vsega Slovenstva je Trzin. Zato pa naj prispeva sleherni Slovenec k utrdbi Trzina.

Slednji Slovenec naj prinese kamen za telovadnico, iz katere se izvije trziški «Sokol» s svojimi drznimi krili in vsplava nad Trzin in njegovo okolico s svojimi peruti in motreč s svojim bistrim pogledom, če se ne bliža od kje nevarnost.

Rojaki! Ne odrecite nam težko pričakovane pomoči in omogočite nam, da dosežemo namen, ki smo si ga postavili.

Denarne prispevke naj se blagovoli pošiljati naravnost na telovadno društvo «Sokol» v Trzinu. Vsi denarni prispevki bodo izkazani v listu «Slovenski Sokol».

V TRZINU, meseca sušca 1908.

Odbor.

V Kranju, dne 4. aprila 1908.

Državni zbor je imel 2. aprila zopet sejo. Vlada je preložila naznanjene vloge o rekrutih in o ustanovitvi ministrstva za delo, vse predloge nujnim potom, za zakon o zvišanju števila rekrutov pri deželni brambi za 4740 mož zahteva takoj prvo citanje. Pogačnik je utemeljeval nujni predlog o splošnem kontingentu vojaških novincev; nujnost opravičuje z dolgotrajnim zasedanjem proračunskega odseka in z gospodarsko škodo, ki bi jo imeli vojni obvezanci in njih družine vsled negotovosti. Dr. Diamand vpraša predsednika, kaj je z legitimacijskim odsekom, ki nič ne dela, dasi potече meseca junija termin, ko mora biti preiskava volitev končana. Ali odgovarja resnobi zbornice, da doslej še ni bilo priložnosti, razpravljati v odseku le o enem mandatu, o katerem je nesoglasje? Ali naj zbornica svojih lastnih zakopov ne respektira in da dovoli politično kupčijo z najvažnejšimi konstitucionalnimi pravicami? Konec bo ta, da se bo sprejelo mandate, ki so pridobljeni na zločinski način. Predsednik dr. Weißkirchner odgovarja, da ima načelnik legitimacijskega odseka nalogo, storiti, kar je potrebno, da izvrši odsek svojo dolžnost. (Načelnik legitimacijskega odseka je dr. Šušteršič.) Če legitimacijski odsek ne stori svoje dolžnosti, bo po preteku termina predsednik dal vse referate, ki se tičejo protestiranih volitev, na dnevni red. Fresl je vprašal predsednika o znižanju sladkornega davka.

O nemških vsenčilih se je v proračunskem odseku mnogo govorilo. Vresničenju se pa ni približalo to prasanje ne za en korak. Stranke so predložile celo vrsto resolucij, s katerimi se zahtevajo nova česka, nova nemška, rusinska, italijanska, slovenska univerza, resolucije so bile sprejete, ene z večjo, druge z manjšo večino, a vse te resolucije niso nič drugega, kakor papir. Vsako vseučilišče stane denarja, mnogo denarja in če bi se hotelo ukreniti kaj resnega, bi bilo prvo, da bi

proračunski odsek določil svote, ki so potrebne za ustanovitev novih visokih šol. To se pa še sanjalo ni nikomur in zato se lahko reče, da ni bila cela debata nič drugega, kakor malo uspešna demonstracija.

Zaradi jezikovnega zakona so začele v soboto pod predsedstvom ministrskega predsednika barona Becka konference, katerih so se udeležili justični minister dr. Klein, minister za notranj, zavede dr. baron Bienert, češki namestnik grof Coudenhove, predsednik praškega višjega deželnega sodišča vitez Wessely, odsečni predstojnik dr. Sieghardt, podpredsednik češke finančne direkcije Ters in višji poštni svetnik Krans. Konference se bodo nadaljevale. Vladi se torej res ne zdi potrebno, misliti na jezikovne razmere izven Češkega. Taki so vspehi slovenske politike.

Zaradi jezikovne rabe pri sodiščih je zelo razgreta debata v proračunskem odseku. Čehi zahtevajo, da morajo sodišča po celi češki deželi sprejemati vloge v obeh deželnih jezikih, torej v češčini in nemščini ter jih reševati v tistem jeziku, v katerem so vložene, Nemci pa trdijo, da veljajo pri vsakem sodišču samo tisti jeziki, ki so v rabi v dotičnem sodnem okraju. Čehi se sklicujejo največ na Stremayerjeve navedbe, ki določajo enakopravnost obeh jezikov za celo deželo in na člen XIX. državnih temeljnih zakonov, ki izreka ravnopravnost vseh narodov v državi. Nemci ugovarjajo, da Stremayerjeve navedbe niso veljavne, češ, da nimajo zakonite podlage, člen XIX. osnovnih zakonov izreka pa samo «načelno» enakopravnost in je brez pomena, dokler ni izvedbenega zakona. Pravosodni minister pravi, da ne sme posegati v delovanje sodnikov in če oni izrečejo, da ta ali ona navedba ni veljavna, se ne more nič ukreniti zoper to. Predložiti boče torej poseben jezikovni zakon, ki bi uredil te razmere. Od takega zakona ni mnogo pričakovati. Po ministrovih izjavah sodeč naj bi veljal samo za Česko; vemo pa, da so v slovensko-nemških krajih povsem enake razmere. In jezikovni zakon, ki bi uredil jezikovno vprašanje pri sodiščih, bi rešil tako majhen kosček vsega jezikovnega prasanja, da bi postala vsa stvar še bolj zamotana, čim bi se hotelo doseči rešitev še na kakem drugem polju. Na ta način lahko dosežemo lep kup zakonov, rešitve jezikovnega vprašanja pa nikdar ne.

Moravski deželni zbor, ki je bil sklican, da bi rešil proračunski provizorij, je odložen, ne da bi bil izvršil svojo nalogo. Vzrok je obstrukcija, katero so uprizorili Mladočehi zaradi akutnega nesporazuma s češkimi klerikali in nasprotja med njimi in deželnim glavarjem. Mladočehom so se pridružili socialni demokratje, realisti in Nemci.

† Viljem Polak.

V Trzinu je minulo nedeljo zvečer umrl mož, čegar ime bo v zgodovini slovenskega naroda zapisano z latini črkami, ker je storil rodoljuben in naroden čim plemenitosti, kakršnega doslej še ni najti med sinovi slovenskega naroda. Blagi pokojnik je volil: Družbi sv. Cirila in Metoda približno 188.000 kron (užitek od te glavnice ima deloma njegova soproga, deloma njegova sestra do svoje smrti), trziškemu Sokolu 3000 K, slovenskemu bralnomu društvu v Trzinu 3000 K, otroškemu vrtcu 2000 K, za slovenska učila 1000 K, dijaški kuhnji v Kranju 6000 K, za učitelja petja in godbe v Trzinu 6000 K (vsi ti veljolejmniki imajo pravico pobirati samo obresti od voljenih zneskov), za slovenske tehniške je določil ustanovno glavnico 15.000 K in za dijaško kuhinjo v Kranju 6000 K (obresti vživa do smrti pokojnikov brat g. Polak v Kranju). Za trziške reveže je zapustil 3000 K, od katerih naj se porabijo vsakotletne obresti za hrano, obleko starih onemoglih in revnih Tržičanov in Tržičank. Tudi je zapustil svoje hiše za trziške reveže.

Viljem Polak je bil rojen v Trzinu dne 7. aprila 1843. Tu je obiskoval ljudsko šolo, v realko pa je pohajal v Ljubljani in v Požunu. Na tehniki je bil na Dunaju in v Carihu. Prva njegova služba je bila v Budjejevicah. Na to je stopil v službo pri generalnem ravnateljstvu državnih železnic. Zaposlil državno službo, je bil pri gradnji železnice Split-Knin in pri gradnji železnice v Srbiji, dalje je deloval pri uravnavanju reke Etsch na Tirolskem. Dve leti je bil v Mali Aziji pri zidanju tamošnjih železnic in tri leta v kantonu Zug v Švici.

Leta 1891, 13. septembra, se je oženil s sedanjo vdovo Pavlo Polak rojeno Smolej. — Pokojni inženir je govoril razen slovenskega in nemškega jezika tudi francoski, laški, srbohrvaški in češki jezik. — Vse svoje imetje si je pridobil na tujem, kjer je bil sopodjetnik različnih, zlasti železniških podjetij.

Pokojnik se je, dasiravno mnogo let v tujin bivač, vsikdar kar najintenzivneje zanimal za vse gospodarske, politične, predvsem pa kulturne zadeve slovenskega naroda in je, odkar se je umaknil v privatno življenje v svoj rojstni kraj Trzin, z radodarno roko podpiral vsako narodno stvar. Za vsako slovensko društvo, za vsako narodno napravo

je prispeval pokojnik. Najbolj pri srcu mu je bila družba sv. Cirila in Metoda. Te se je spominjal pri vsaki priliki in, kadar je govoril z nami, je napeljeval pogovor na šolsko družbo in na njene naloge. Opetovano je tudi priporočal, naj se sproži misel, da se sežida v Ljubljani dijaški dom. Lansko leto je obljubil, da sam sestavi dotični načrt, a je za tisti čas to misel opustil, ker so ravno tedaj klerikalci začeli vojno zoper družbo sv. Cirila in Metoda in je bilo treba vse moči osredotočiti na to družbo. A ne samo naroden, tudi svobodomiseln je bil pokojnik in je vedno zvesto stal na strani narodno-napredne stranke. Kolikokrat je prišel v naše uredništvo, vsikdar nam je prinesel kako novico o zatiranih tržiških Slovencih, ki so mu bili kot rojenemu Tržičanu zlasti pri srcu. Viljema Polaka je zelo bolelo, da so si tržiški Nemci z imenovanjem častnih članov zagotovili za nekaj časa nemško večino v občinskem odboru. Bil je dolgo časa občinski odbornik in — znak njegove požrtvovalnosti — se je k občinskim sejam vozil celo leto iz Ljubljane, kjer je vsako leto nekaj časa bival. Dasi je bil Viljem Polak neizprosno zagovornik slovenskih pravic, so ga vendar tržiški Nemci zbog njegove koncilijantnosti spoštovali.

Pri zadnjih deželnozborskih volitvah je narodno-napredna stranka ponudila najprvo Vilku Polaku deželnozborski mandat Tržič-Radovljica-Kamnik, pa on ga je v svoji skromnosti odklonil. Rekel je večkrat: Jaz sem svojemu narodu tako vedno na razpolago. — Kako vesel je bil rajni zadnje zmage v Tržiču, kamor se je bil par dni pred volitvijo pripeljal, da i on izpolni državljansko dolžnost, predvsem pa moralno slovensko dolžnost, ki je vezala zadnjič vsakega narodno čutečega Slovenca.

Pogreb Viljema Polaka je bil minuli torek popoldne ob petih v Tržiču, in sicer ob velikanski udeležbi vseh slojev od najpriprostejšega kmetiča do mestnega gospoda. Plemenitemu pokojniku je bilo darovanih mnogo vencev. Eden najlepših je bil oni družbe sv. Cirila in Metoda z napisom: »Družba sv. Cirila in Metoda svojemu mecenu«. Pogreba so se udeležili med drugim: od družbe sv. Cirila in Metoda prvemestnik g. vladni svetnik Senekovič in tajnik župnik Berce, mestno občino ljubljansko in narodno-napredno stranko sta zastopala obč. svetnika gg. dr. Triller in Josip Turk, iz Kranja sta bila navzoča kot zastopnika dijaške kuhinje in slovenskega planinskega društva gg. odvetnik dr. Kušar in prof. Zupan Radovljico je zastopal župan in deželni poslanec g. dr. Vilfan, tržiško občino župan g. Mally z občinskimi svetovalci. Korporativno se je udeležil pogreba tržiški »Sokol«, odbor posojilnice v Tržiču in odbor »Slov. bralnega društva tržiškega«. Navzočih je bilo tudi mnogo županov in občinskih svetovalcev sosednjih občin. Med neoficijalnimi osebami naj omenimo monsignorja Tomo Zupana. Pred hišo, v cerkvi in ob grobu je pel oddelek pevskega zbora »Glasbene Matice« skupno z domačimi pevci v srce segajoče žalostinke. Določeno je bilo, da se bo ob odprtem grobu velikega rodoljuba govoril nagrobni govor, a župnik Špendal ga je prepovedal, baje zaradi tega, ker g. Polak ni nič zapustil cerkvi. Da je ta prepoved provzročila velikansko ogorčenje, je naravno, saj je vsak pogrebec bil prepričan, da je položen v grob mož, blag in plemenit, da mu ni enakega.

Vilka Polaka ni več, krije ga slovenska mati zemlja, katero je tako iskreno ljubil in cenil. Močno ga bodo pogrešali tržiški Slovenci, katerim je stal na strani vsikdar in povsod. Tudi našemu listu je bil rajnik naročnik vseh osem let v več izvodih. Zanimal se je vsak čas za »Gorenjca« in če smo se obrnili nanj za kak svet, nam je bil vedno na uslugo. Kadar se je le nekaj trenutkov mudil v Kranju, je bila njegova prva pot, da nam prinaša pozdrave tržiških Slovencev, potem pa nas je podprl v boju ter nam svetoval to ali ono. Mi smo seveda vsikdar drage volje poslušali našega Vilka. Ob gomili, ob kateri plačajo tržiški Slovenci, vdova, sestra in brat, tudi nam rosi oko.

Draga, rodoljubna, zlata slovenska duša, počivaj v miru in lahka Ti naj bude materna gruda, katero si tako neznansko negoval. Pozni slovenski rod se bo Tvoji velikodušnosti in rodoljubnosti klanjal in Te bo hranil v živem spominu.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prihodnji teden.

5. aprila. — 1723. † Stavitelj Janez Fischer v Erlach. — 1795. Mir v Bazlu. — 1844 * Pisatelj Jožef Ogrinc v Podgorju pri Kamniku.

6. aprila. — 468. pred Kristom. * Modrijan Sokrat v Atenah. — 1490. † Kralj Matjaž (Matija Korvin) na Dunaju. — 1620. † Slikar Rafael Santi. — 1528. † Slikar Albrecht Dürer. — 1722. * Charles Tourrier. — 1826. * Pisatelj Jožef Levičnik v Železnikih. —

7. aprila. — 1348. Češki Kralj Karel IV. ustanovi v Pragi vseučilišče. — 1359. Vojvoda Rudolf IV. Ustanovitelj položi temeljni kamen za stolpe pri Stefanovi cerkvi na Dunaju (prvi temelj za to cerkveno stavbo je položil še Henrik Jazomirgott l. 1144.) — 1826. * Pisatelj dr. Leon Vondra v Novem pri Reki. — 1847. * Danski pisatelj

I. P. Jacobsen. — 1871. † Viljem Tegetthoff, slavni zmagalec v pomorski bitki pri Lisi. — 1874. † Slikar W. pl. Kaulbach. — 1879. † Slovenski zgodovinar Janez Parapat v Zagrebu. — 1897. † Slikar Anton Caj v Kandiji pri Novem mestu.

8. aprila. — 1655. * Mejni grof Ludovik Badenski, imenovan »Turški Ludovik«, zmagalec, v bitkah pri Derventu 1688, pri Nisu 1689, pri Vidnu 1689 in pri Slankamnu 1691. — 1904. † Zgodovinar Konrad Črnologar v Šmarju pod Ljubljano. — 1905. † Djakovski škof Jožef Juri Strossmayer največji jugoslovanski mecen.

9. aprila. — 1241. Mongolska bitka pri Liegnitz. — 1388. Bitka pri Nafelsu v vojni med Habsburgovci in Trčarji; poraz Avstrijcev. — 1626. † Angleški filozof Bacon Verulamski. — 1645. Švedi pred Dunajem. — 1854. * Pisateljica Pavlina Pajkova v Paviji. — 1883. † Pisatelj Stefan Kotičančič v Gorici.

10. aprila. — 1583. * Hugo Grotius. — 1585. † Papež Gregor III., ki je popravil julijanski koledar. — 1741. Friderik II., zmaga pri Mollwitzu. — 1825. † F. Lassalle, ustanovitelj nemške socialne demokracije. — 1864. Nadvojvoda Maksimilijan sprejme v Miramaru mehičansko cesarsko krono. —

11. aprila. — 1500. Po smrti zadnjega goriškega grofa Leonharda II. pripadeta Goriška in Pustirska dolina Avstriji. — 1723. Mir v Utrechtu. — 1744. Pisatelj Juri Japelj v Kamniku. — 1772. * Španski pesnik Quintana. — 1814. Napoleon I. se odpove cesarstvu v Fontainebleau. — 1824. * Pesnik in Pisatelj Anton Oliban v Moravčah, prijatelj Prešernov. — 1869. † Pri slovenski pripovednik Janez Cigler v Višji gori.

Godovi prihodnjega tedna:

5. Vincenc, Hvalislava, Vrbata; 6. Celestin, Neradin; 7. Herman, Radivoj, Stanislava; 8. Dionizij, Viljenica; 9. Marija Kleofa, Milija, Demeter; 10. Marija Devica 7 žalosti, Krasoje; 11. Leon, Rada, Vitislav, Javomir.

Pozor, Pavšlarjevi volilci!

Gospod Tomaž Pavšlar še vedno ni razkril velike tajnosti, katere je obljubil svojim volilcem razodeti 1. marca. Primitve ga za ušesa, »zavedni« volilci, in zahtevajte pojasnila.

Novičar.

P. n. naročnike, katerim je potekla s 1. aprilom naročnina, prosimo, naj blagovolijo isto ponoviti.

Politični obhod radi »razširjanja« kranjskega kolodvora se je vršil včeraj. V resnici se je šlo za napravo enega celega novega tira. Zastopnik kranjske občine župan K. Šavnik ter zastopnika trgovske in obrtniške zbornice C. Pirc in J. Rakovec so odločno zahtevali, da se odpravijo obstoječi, uprav škandalozni nedostaki na kranjski staciji. O tem o priliki kaj več.

Zamorca umivati in Pavšlarja prati je brezvspešno delo. Zamorec ostane črn, Pavšlar pa tisti nepoboljšljivi Tomaž, kakor ga poznamo že desetletja. Tekom let smo se uverili, da Pavšlarju ne pomaga več še tako radikalna žehta in zato se nam res prav v srce smili najeti težak, ki se v »Slovenecu« v potu svojega obraza trudi na vse kriplje, da bi opral svojega pokrovitelja naših opravičenih očitanih. To obupno prizadevanje umiti Tomaža — zamorca tako silno deluje na možgane »Slovenčevega« domisljavega dopisnika, da se bojimo za njegovo zdravje in življenje. K sreči ima že napravljeno svoj — Testament! Pojmi se mu že tako mešajo, da navaja v zagovor svojega protektorja razloge, ki zamorca le še bolj tunkajo v tinto. Povslep se vam je oni dan enkrat v »Slovenecu« do trditve, da je Pavšlar prvi sprčil vodovodno vprašanje in da ni bil nikdar »principlenno« (sic!) zoper kokrški vodovod. In ravno z ozirom na ta vodovod dopisnik se svari meščane, da naj se pri vpeljavi vodovoda ne vsedejo tako na limanice, kakor n. pr. pri vpeljavi sedanje elektrike! Položimo tedaj hladilen obkladek na piscevo razbeljeno čelo, da se res ne pripeti kaka nesreča. Ko se Pavšlarju niti sanjalo ni o vodovodu, je na poziv nekega kranjskega meščana poslal priznan strokovnjak v vodovodnih zadevah, inženir Smrekar za časa gradbe ljubljanskega vodovoda l. 1889/90 v Kranj svojega zastopnika, da preišče in prouči v namen naprave vodovoda krajevne razmere in poda svoje nasvete. Tedaj je prehodilo, spremljevalje imenovanega strokovnjaka inženirja Carthusa, več odbornikov okoli, išoč za vodovod porabno vodo. Glasom izjave napominanega inženirja bi bilo napeljati vodovod v prvi vrsti iz Kokre, potem šele porabiti v tak namen studenec pod Okroglem ali pa talno vodo nad Rupo. Da se pa še takrat ni mogel baviti občinski odbor s potrebno vneto z vodovodno zadevo, je zakrivilo gimnazijsko vprašanje, katero je predvsem moralo biti rešeno. V tem pogledu tedaj Pavšlarju ne gre prvenstvo, pač pa

radi priznati, da se je prvič in — hvala bogu! — tudi zadnjič porodila v njegovi glavi brihtna misel, crpati talno vodo pod mestom, pod starodavno naselbino, v terenu, ki je prožet z mestno nesnago. — In kaj naj porečemo k izvajanjem »Slovenčevega« dopisnika, da Pavšlar ni bil nikdar načeloma zoper kokrški vodovod? Ne vemo, ali izvira ta trditev iz nepoznanja razmer ali iz pisceve omejenosti, ali je bila morda zvarjena le za Pavšlarjeve backe, ki brez pomisleka pokleplejejo vsako prismodarijo? Počensi z l. 1898., ko se je predložil Hraskyjev načrt kokrškega vodovoda, do zadnjih dni je nastopal Pavšlar z vso njemu prirojeno, uprav otroško trmo zoper napeljavo studenčnice in se ogreval edino za talno vodo. V svojih »Uvaževanja vrednih pojavnosti« je bombardiral Čemšenikarjev studenec kar z latinskimi citati, on, ki latinski sol še znotraj videl ni, in na svojem zadnjem slovitom shodu pri »Pijemontezarju« je ta znameniti hidrotehnik kot kandidat ošteval Dunajčane, ker nočejo piti talne vode, marveč bodo spet z velikanskimi stroški gradili nov gravitacijski vodovod 189 km daleč! Begal in hujskal je kmete zoper napeljavo vodovoda, češ, da bo stal milijone, trdil je o Čemšenikarjevem studencu, da ima premalo vode in da se bo osušil, potem je pa zahteval ogromno odškodnino, pobiral je podpise zoper vodovod, vozil se je v Ljubljano intrigrirati k deželnemu odboru in sploh mu je bilo dobro vsako, še tako podlo sredstvo, da bi preprečil vodovodni projekt, ki bo za Kranj in c olico neprecenljive gospodarske važnosti. »Sram nas je lahko, da naša hribovska vas ima vodovod, a mi ga nimamo!« si je upal klicati na svojem shodu tisti Tomaž Pavšlar, ki je edini zakrivil, da mesto še zdaj ni preskrbljeno z zdravim pitno vodo. Da, sramuje naj se ta »mož dela«, kajti on je res največji škodljivec naše občine! In o tem človeku se je drznil »Slovenec« trditi, da ni bil nikdar »principlenno« zoper kokrški vodovod. Prihranil bi si bil lahko dopisnik to blamažo, še bolj pa ono bedasto namigavanje z elektriko. Kdo pa je kumoval Kreuzbergerjevi elektrarni? Ali ni ta ničvredna naprava pridobitev iz tiste ere velikanskega napredka v Kranju, ko sta si Pinter & Pavšlar domisljala, da lovita po Savi in Kokri konjske sile, a sta lovila v resnici le — muha? Ravno ta žalostna elektrika je najboljši dokaz, da so ljudje a la Tomaž Pavšlar zadnji poklicani, skrbeti za prospeh in napredek Kranja.

Kakor maček okoli vroče kaše se smučajo naši nasprotniki okoli notice o klerikalni hranilnici in posojilnici v predzadnjem »Gorenjcu«. Dokazali smo tam z nepobitnimi dejstvi, da se je nov zavod zasnoval zgolj iz politične nestrpnosti kot konkurenčen zavod proti nepristranski »Mestni hranilnici«, ki je ena najmočnejših v deželi in mora biti v ponos vsakemu poštememu kranjskemu meščanu ne glede na politično misljenje. Zato smo bili tudi opravičeni napisati, da so oni meščani, ki sede v upravnem odboru ali nadzorstvu imenovanega zavoda, sovražniki svojega rodnega mesta in da pljujejo v svojo lastno skledo. S tem smo zadeli v živo. Prizadeti krogi niti ne skušajo ovreči naših očitanih in že celo molče o tistem škandaloznem lovu na vložne knjižice mestne hranilnice. Posteli so pač vrste naše notice, skrbno se pa izogibljejo vsake stvarne polemike. V »Slovenecu« so pisali bebast dopisek, s katerim hočejo prikriti svojo zadrugo, a ne dokažejo z njim ničesar drugega, kakor da imajo šmentano malo pojma o poslovanju pri denarnih zavodih in da sploh ne umejo bilanc. Pošljite vendar koga v Ljubljano studirati k »Ljudski posojilnici«. Potem morda ne boste več tako neumno pisali — o »Kreditnem društvu«. Naravnost naivna je trditev, da so zato ustanovili svojo »Hranilnico in posojilnico«, da bi mogli dajati posojila po nižji obrestni meri kakor »Kreditno društvo«. Ljudje božji, zato vendar ni bilo treba vašega zavoda! Ako vam je obrestna mera previsoka pri kreditnem društvu, ki posreduje predvsem osebnim kreditom in postopa pri tem z največjo kulanco, oziraje se seveda na razmere na denarnem trgu, no, zakaj se pa niste zatekli k mestni hranilnici, o kateri vendar ne smete trditi, da bi zahtevala večje obresti kakor vaš zavod!

»Cofičče« na Šmarjetni gori pri Kranju. Ustrezaje splošni želji, da naj bo to krasno razgledišče vsakemu brez vslopnine pristopno, je tukajšnje »Olepševalno društvo« prevzelo »Cofičče«. Da je bilo to sploh mogoče, gre zahvala nekaterim kranjskim meščanom, ki bodo v svrhu vzdrževanja prispevali mesečno po 1 krono. Upajmo, da najdejo mnogo posnemalecev. »Olepševalno društvo« v današnjem »Gorenjcu« oddaja gostilno na Šmarjetni gori v najem.

V deželni šolski svet je kranjski deželni odbor volil dr. Šušteršiča in dr. Lampeta. Toraj oba klerikalca, enega med njima duhovnika. Ždor ne čuti, da je to izzivanje, mora imeti v žilah ribjo kri. Najtrdovratnejši boj med klerikalizmom in svobodomiselnostjo velja šoli. Neprehoma se je kazalo na to, da hočejo klerikalci pridobiti sebi popoln vpliv na šolstvo. Klerikalci sami so to ob vsaki priložnosti zanikavali. In vendar nočejo v praksi pokazati, da bi bili objektivni, temveč v deželni šolski svet odpošljejo oba klerikalca! Pričakovati je torej, da se še poveča rimskozadnjaški vpliv na naše šolstvo. Bodimo pripravljani, da nas ne presenehtijo klerikalni napadi! R. P.

Novi okrajni šolski nadzorniki na Kranjskem. Imenovani so za okrajne šolske nadzornike na Kranjskem sledeči gg.: za slovenske ljudske šole: za šolska okraja Krško in Litija nadučitelj v Zagorju Ludovik Stiasny, za šolska okraja Postojna in Logatec, nadučitelj v Postojni Ivan Thuma, za šolska okraja Novo mesto in Črnomelj nadučitelj v Spodnjem Logatcu Josip Turk, za šolska okraja Kranj in Radovljica vadnični učitelj na učiteljski v Ljubljani Ivan Janežič, za šolska okraja Ljubljana mesto in Kočevje vadnični učitelj na učiteljski v Ljubljani Anton Maier, za šolska okraja Ljubljanska okolica in Kamnik nadučitelj v Ljubljani Franc Gabršek; za nemške ljudske šole v šolskih okrajih Kočevje, Novo mesto in Črnomelj učitelj na učiteljski v Ljubljani Rudolf Peerz, za druge nemške ljudske šole v deželi profesor na realki v Ljubljani Albin Belar.

„Narodna čitalnica“ v Kranju. V soboto, dne 11. t. m. ob pol 9. uri zvečer, priredi „Narodna čitalnica“ v Kranju koncert v dvorani „Gorenjskega Sokola“. Vspored: 1. J. Aljaž: „Ujetega ptica tožba“. Mešan zbor; 2. Step. St. Mokranjac: Srbske narodne pesmi, II. šopek: „Iz moje domovine“. Mešan zbor; 3. E. Adamič: „Notranjska“. Moški zbor; 4. Fr. Gerbič: „Rožmarin“. Trospjev za ženski zbor s spremljevanjem klavirja. Na klavirju spremlja gospa Anica Pirnatova; 5. O. Dev: a) „Vigred se povrne“; b) „Oj, tam za goro“; c) „Gozdni je zelen“, mešani zbori; 6. Ivan pl. Zajc: „Poputnica Nikole Jurišića“. Moški zbor; 7. I. Liadow: „Vozle rečki, vozle mostu“. Ruska narodna. Mešan zbor; 8. K. Bendl: Križarji na morju“. Veliki mešan zbor. — Cene prostorom: Sedeži po 1 K 50 vin. in 1 K; stojšča po 60 vin., za dijak po 30 vin. — Isto se ponovi kot ljudski koncert, istotam v nedeljo, 12. aprila ob 5. uri popoldne. Znižane cene! Sedeži po 50 v, stojšča po 30 v, za dijak po 20 v. Programi z besedilom (po 10 v) in vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini g. F. Sajovica, na dan koncerta pa pri blagajni.

Sporod koncerta, katerega priredi tukajšnji čitalniški pevski zbor v dvorani „Gorenjskega Sokola“ prihodnjo soboto in nedeljo, prinašamo v predstoječi notici. S tega vzporeda posnamemo, da je pravi namen koncerta, podati pevskemu občinstvu ne samo slovenske, ampak tudi po eno hrvaško, srbsko, rusko in češko pesem. Vse slovanske pesmi se poje v izvirniku, samo češka se poje v prevstavi. Ker se doslej še ni pelo v Kranju toliko raznih slovanskih pesmi na eni in isti večer, zato smemo trditi, da stori s tem gori imenovani zbor v pevskem oziru glede napredka važen korak. Vzpričo te sestave pa je vsposed tudi zanimiva Melodijozna in prikupljiva je Aljaževa „Ujetega ptica tožba“; domače, priproste, a vedno lepe ostanejo vse tri slovenske narodne popevke, harmonizirane po Devu; zanosen in vabljen je Adamičev novi moški zbor „Notranjska“. Mokranjaceve srbske narodne pesmi so najlepše med jugoslovanskimi. Drugi šopek pesmi je niz kratkih, deloma tužnih, deloma veselih spevov, iz katerih se zrcali pravo življenje srbskega naroda. Tej se pridružuje ruska narodna „Vozle rečki, vozle mostu“, polna v melodiji in izrazita zlasti po svojem koncu. Hrvaska koračnica je ena najefektnjših Zajčevih moških zborov. Čustven je triglasen ženski zbor „Rožmarin“, kateri zahteva od pevke precejšnje izurjenosti. Koncert sklepa veliki Bendlav mešan zbor „Križarji“. Bojna četa križarjev se bliža na ladijah Palestini, z namenom, da bi zagospodarila v sveti deželi nad Turki. V goreči molitvi se priporoča božjemu varstvu. Temu se odločno upira zbor besov, ki kliče vse peklenke pošasti na pomoč. Za križarje se zavzamejo z vso odločnostjo angeli, ki jih tudi potolajajo v njihovi obupnosti. Z radostnim pozdravom stopijo križarji po dolgotrajnem trudu na sveta tla jeruzalemska. Z tem zboru je najbolj učinkujoča basovska partija vragov, v kateri pozivljejo celo Luciferja in Belcebuba, da bi pokončala krščanske čete. — Ob tej priliki opozarjamo, da se nahaja radi natančnega umevanja tujih sklad v programu z besedilom poleg izvirnika še slovenska prestava. Vstop h koncertu je dovoljen vsakemu. Iz tega vzroka se tudi niso razpošiljala to pot posebna vabila.

Kranjska elektrika visi še vedno v zraku! Sleherni odjemalec iskreno želi, da bi pri tem dvomljivem podjetju vendar enkrat zavladale normalne razmere. Že meseca septembra lanskega leta je bila razpisana prodaja kranjske elektrike, pa se je odložila do konca januarja t. l. Toda tudi topot je sodišče ugodilo ustavitelju, ki je zaprosil, češ, da naj se elektrarna vendar še enkrat sodno ceni, ker je baje več vredna od zadnje cenoitve. V istini sta prišla znana strokovnjaka iz Ljubljane in oddala svoje mnenje, pa čujte! — sedaj se sklicujejo Kreuzberger in zdej stojeti, da ta strokovnjaka nista prava, ker sta prijatelja zastopnika neke upnice Kreuzbergerjevih dolgov. Kreuzberger je že marsikoga prav pošteno nabrisal, a da se bo sodišče sedaj vnovič usedlo na njegove limanice, to dvomimo. Vsak razsoden človek mora uvideti, da se prodaja umetno zavlačuje in pri tem imajo škodo edinole konsumentje. Ne razumemo, zakaj imajo napredni meščani kranjski tako dolgo potrpljenje za to mizerabno, povrh pa še polovico predrago luč. Upamo, da bo tudi sicer mirne Kranjce minula angelska potrpežljivost, ker

so sili Kreuzbergerjevih prefriganosti, še bolj pa nikdar sitih mastnih računov iz Ljubljane. Pri vsaki stvari morabiti red in kulantnost, in danes jamčimo, da bomo preskrbeli tudi pri kranjski elektrarni dostojno mesto tema dvema lastnostima. Zatorej prosimo vse one elektrojemalce, katerim se bo te dni predložila pola, da jo pazljivo prečitajo in radi složnega postopanja tudi podpišejo, zlasti pa prosimo vse hišne postestnike, ki imajo na svojih hišah postavljene droge i. t. d., da se ravna po danih navodilih.

Olepiševalno društvo v Kranju ima danes zvečer ob 1/2 9. uri v gostilni na „Novi pošti“ izvanredni občni zbor po temle vzporedi: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Izprememba društvenih pravil. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. Ker so na dnevnem redu jako važne zadeve, upa odbor, da se kar največ mogoče članov udeleži zborovanja. — K občnemu zboru imajo pristop člani in po člani vpeljani gostje.

Prememba posesti. Tukajšnja nekdanjo Tefkovčovo posestvo je kupila od g. Fusota, gospa Marija Sirc, posestnica pri Kroni v Kranju, za 26.000 kron.

Blagi mož. Gosp. Raimund Sušnik-Puščavnik je daroval po g. notarju A. Šlambergerju dijaški kuhinji v Kranju znesek petdeset kron.

Meščanska godba v Kranju je imela dne 29. m. m. občni zbor, na katerem se je sklenilo, da se društvo razpusti. Inventar se prepusti mestni občini kranjski.

Po dvajset vinarjev od vsakega hektolitra iztočenega na Gorenjskem, hoče prispevati za družbo „sv. Cirila in Metoda“ češka pivovarna v Budjovcih. Zalo go ima g. R. Kunstelj v Radovljici.

Gledališki odsek „zdrženih podružnic sv. Cirila in Metoda v Radovljici“ ponavlja dne 5. aprila t. l. v prostorih g. R. Kunstlja, malomestno šaligr v treh dejanjih „Cigani“. Spisal Jakob Dolinar.

Za poštarja v Trliču bo imenovan g. Zadnik. Nemec, ki je prosil za to mesto, je svojo prošnjo umaknil.

Ustanovila se je „Kmečka posojilnica Podnart-Ljubno“ v Podnartu, ki je v naprednih rokah.

Novo društvo. Vlada je potrdila pravila podpornega in strokovnega društva gozdnih delavcev s sedežem v Česnjici nad Škofjo Loko.

Z Bleda. Naša Ciril-Metodova podružnica je po večletnem spanju zopet oživila. Dne 25. marca je bil v hotelu „Triglav“ občni zbor, ki je bil mnogobrojno obiskan. Volil se je popolnoma nov odbor, obstoječ iz dam in gospodov, od katerega pričakujemo več delovanja. Podružnica šteje 45 možkih in 40 ženskih članov. Po zborovanju je bil ravnotam koncert ljubljanskega seksteta na lok v korist podružnice, ki je prinesel tudi nekaj kron čistega dohodka. Podpirajmo radi vsekoristno družbo „sv. Cirila in Metoda“, ki je tako zelo potrebna.

Otrok zgorel. V Gorjuši pri Brdu je zgorela štiriletna hči zakonskih Kovačič. Prišla je preblizu ognja, ki ga je napravila mati za hišo. Vnela se ji je obleka in otroka ni bilo mogoče več rešiti pri življenju.

Iz Železnikov. V nedeljo, dne 29. m. m., se je vršil že v tretjič letošnje leto občni zbor tukajšnjega slovenskega bralnega društva. Pričakovati bi bilo vendar, da bode sedaj že enkrat izvolitev novega odbora veljavna in posebno še, kjer je bil navzoč g. c. kr. okrajni komisar. Na občnem zboru se je zopet odlikoval s svojo neolikanostjo naš župan Martin Klopčič. Gosp. c. kr. okrajni komisar je menda lahko izprevidel, da je principijelno vsako nepristransko delovanje izključeno in bati se je katastrofe v enem ali drugem oziru. Od prvakov klerikalne stranke preparirani župan hoče z glavo skozi zid; kar je pokazal tudi na občnem zboru bralnega društva. Ravno tak je tudi pri občinskem gospodarstvu in prisiljeni smo zavedni davkoplačevalci apelirati na sl. c. kr. okrajno glavarstvo, naj odstavi že vendar enkrat na opetovane pritožbe župana Klopčiča, kar bi bilo v interesu občanov in župana samega. — Davkoplačevalec in član bralnega društva.

Krajskogorska podružnica slovenskega pianiskega društva ima v nedeljo 5. aprila ob sedmih zvečer izvanredni občni zbor v Mojstrani pri Šmercu. Prijatelji planinstva, dobrodošli!

Deputacija blejskega občinskega zastopa z županom Rusom na čelu je bila dne 1. t. m. pri deželnem odboru, da posreduje v prilog nakupa blejskega gradu po deželi kranjski. Zeleti bi bilo, da stori deželni odbor, oziroma deželni zbor vse, da ne pride blejski grad in z njim biser kranjske dežele v tuje roke, kar bi bila sramota ne samo za kranjsko deželo, ampak za ves slovenski narod.

Smrtonosna nesreča. Dne 23. m. m. je Zakotnikov poni-zrebec 59 letnega oženega delavca Jožefa Lenerčiča iz Male vasi pri Ježici, ko ga je vpregal na dvorišču, zgrabil in vrgel podse. Nato ga je na obeh rokah tako obgrizel, da mu je meso kar viselo od kosti in je obležal nezavesten poleg konja. Lenarčič, katerega so potem takoj prepe-ljali z rešilnim vozom v deželno bolnico, je dne 28. m. m. vsled prehudih boletin umrl. Poni je star šele 5 let in do tedaj še proti nikomur ni bil tako besen.

Drobiž. Lov občin Voglje in Hrastje se bo oddal dne 30. aprila t. l. pri tukajšnjem okrajnem glavarstvu. — Onega Liseja, o katerem smo že zadnjič poročali, da je na sumu, da je ukradel pri podjet-nistvu Chierici & Picha v Kranju 33.400 K, je ljubljansko sodišče izpustilo, ker se je izkazal, da si je na pošten način pridobil 1900 K, katere so dobili pri njem. — Županom v Smledniku je izvoljen Anton Burger, ki županuje smledniški občini že 18. leto. — Načelnikom okrajne bolniške blaganje je zopet izvoljen g. Anton Belec.

V gorlškem veleposestvu je bil minuli po-nedeljek izvoljen deželni poslanec namesto od-stopivšega dr. Frankota, župan v Biljah, Savnik, z 94 glasovi proti 5 glasov.

Velikanski polom v Parizu. Bankir Henrik Rochette, nekdanji hlapec v neki kavarni v mestecu Melun blizu Pariza, je minule dni vsled tožbe, katero je naperil proti njemu senator Prevet in v kateri se je skazalo njegovo nepošteno poslovanje, propadel. Dolgovi znašajo okoli 100 milijonov kron in so le slabo pokriti. Najbolj so prizadeti vloži-telji majhnih zneskov v njegovih bankah in po-ljetjih.

Monopol na vžgalice hoče upljati ogrska vlada, da na ta način zviša državne dohodke. Se-veda bi se vžgalice potem podražile.

Profesorje za časnikarstvo mislijo nastaviti na pruskih vseučiliščih.

Svoji k svojim! 256 52—1

Staroznana narodna tvrdka:

Anton Iv. Pečenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov po ceni 30—50 vin. liter; potem s pilsenjskim pivom „prazdroj“ iz sloveče češke „Meščanske pivovarne“, in izbornim protivin-skim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovecem 1. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razposilja po že-leznici na vse kraje avstrijsko-ogrsk države v sodih od 56 lit. naprej franko gorlička postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Doseđanji sekundarni zdravnik dež. bol. v Ljubljani

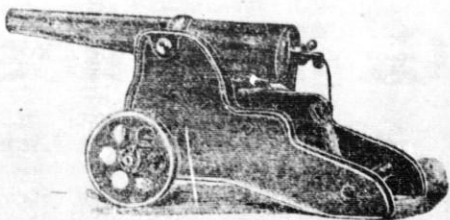
M. M. D. Gabrijel Kločevar

nasnanja p. n. občinstvu Bleda in okolice, da se dne 15. aprila 1908 naseli kot praktičen zdravnik na Bledu v dr. Klimekovi vili. 258 3—1

Pridna in poštena gospodična
dobi takoj službo
blagajničarke
v Kranju.

Ponudbe naj se pošilja pod šifro »Blagajničarka« na upravnništvo »Gorenjca«. 253 1

Topiče „Salut“

(glasom slike)

kateri so najboljše in najvarnejše nadomestilo svoj čas se nahajajočih, sedaj prepovedanih možnarjev prodaja po najnižjih cenah trvdka

„MERKUR“
Peter Majdič, Kranj.

Topič „Salut“ se odlikuje posebno:

1. Ker je pri streljanju s tem vsaka nevarnost in nesreča izključena;
2. Ker se z njim zamore streljati, ne da bi bilo potrebno popreje zaprositi pri politični oblasti kaknega posebnega dovoljenja;
3. Ker so streli tega mnogo cenejši od možnarjev;
4. Ker so poki teh topičev mnogo intenzivnejši nego oni navadnih možnarjev. 255 2-1

Dolgost topiča »SALUT« je 42 cm, višina 18 cm in širina 17 cm. Naboj obstoja iz ene nabojne cevi (patrone), kaliber 10, katera vsebuje 12-15 gramov črnega smodnika, 2 tanka ekspresna zamaska in en sklepni pokrovec iz lepenke.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznjivo

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specijalna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 91 26-22

Allein echter Balsam
des Dr. Thierry
de Pregrada

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekdaj sloveči.

Naročila naj se naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Ob priliki našega odhoda iz Tržiča in stalne namestitve v Ljubljani kličemo še enkrat vsem svojim prijateljem in znancem prisrčno:

«Le vedno krepko stoj, slovenska korenika, da narodu doraste čvrsta lipa!»

Na zdari!

V LJUBLJANI, dne 2. aprila 1908.

Anton Lehrman
z družino.

261

Išče se gostilničar

za „Čofišče“
na Šmarjetni gori.

Prevzame se lahko gostilna takoj. Natančnejša pojasnila daje odbor »Oleopševalnega društva« v Kranju. 259

Nova trgovina

nasproti c. kr. pošte

Nova trgovina

ZDRAVKO KRAJNC, KRANJ

trgovina delikates, špecerije in deželnih pridelkov na debelo in drobno.

Priporoča slavnemu občinstvu svojo bogato zalogo vedno svežih, najfinjših

DELIKATES:

Karamele, pecivo za čaj, piškote.

Ugodnostna prilika za velikonočne praznike:

velikonočne gnjati.

ŠPECERIJE:

Za prekupce znaten popust.

Vedno sveža, po kapucinskem običaju namočena

polenovka.

Istotam se sprejme

učenca z zadostnimi šolami in poštene rodovine.

Fina pečena praška gnjat (šunka), selame (Herzove) in druge dunajske klobase v narezju, svetlovznani volovski gobec (Nürnberger Ochsenmaul - Salat), tržaške tripe, sardine, morske postrvi in druge ribe v pušicah.

Kava vseh vrst od 2-4 krone za kilogram. Čaj v zavojih in odprt po zelo ugodni ceni. Rum od navadne do najfinjše Jamajka - vrste. 246 52-2

Potrta najgloblje žalosti, javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest o smrti mojega ljubljene soproga, oziroma brata in strica, gospoda

Viljema Polaka

Inženerja

ki je včeraj, dne 29. marca 1908 ob 8. uri zvečer, po mučni bolezni in previden s sv. zakramenti mirno preminul.

Pogreb dragega rajnika bode v torek, dne 31. marca t. l. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Tržiču.

Sv. maše se bodo darovale v več cerkvah.

Prosi se tihega sožalja.

V TRŽIČU, dne 30. marca 1908.

Pavla Polak.

Zahvala.

Povodom smrti mojega soproga

Viljema Polaka

inženerja v Tržiču

izražena sočustva in častno spremstvo pri pogrebu so mi v veliko tolažbo in izražam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno slavnemu občinskemu odboru, častitim gg. duhovnikom, društvom in deputacijam ter pevcem najtoplejšo in presrčno zahvalo.

V TRŽIČU, dne 1. aprila 1908.

Pavla Polak.

SINGER

šivalne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnah, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

Naj se ne pusti premotiti po priporočilih, ki imajo namen, z navedbo imena **SINGER** prodajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupcem, temveč se jih prodaja naravnost od nas cenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Akc. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 5

V južnonemški predilnici
lep kotliški okraj, dobi

nekaj rodbin

delo. Visoke mezde, cena in zdava stanovanja, sole v kraju. Preselitveni stroški se dopošljejo ter se potem sporaumno vračajo. Ponudbe z naznanilom delazmožnih ljudi pod «S. I. 2650» na **Rudolf Mosse, Augsburg** (Bavarsko). 248 3-3

Steckenpferd lilijino milo

najboljše milo za kožo.

Tiskarna I. Pr. Lampret

priporoča
vizitnice, zavitke I. t. d.

KOLESA

stara in nova, navadna ali s prostotekom (freilaufom) z najboljšo ali slabšo pnevmatiko, se pri meni dobe. 254 3-1

HARMONIKE

stare in nove, prodajam ali zamenim. **Kolesa tudi zamenjam.** Kolesarske potrebščine na izbero.

Se priporočam

Pavel Bizjak, Kranj št. 102.

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov
atelje za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prešernove ul. 5

priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško potrebo, bižerjev, irigatorjev, aparatov za mrzle in inhalacije s paro, sterilizirane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljše kvaliteta gumi-jevih stvari in gumi-jevih posteljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-243 52-4 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični poniklovani zavod z obratom na motor.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Večkrat premirano!

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Loterijska srečka dne 29. marca 1908

Trst 18 58 8 88 85

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko podjetje.

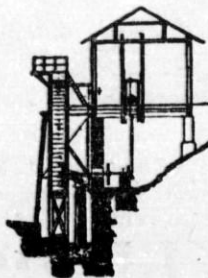
Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, večna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike I. t. d

Špecialiteta:

152-20

valjični zastori (Rollbalken).

G. Tönnies

122-41

tovarna za stroje, železo in kovinolitvarna v Ljubljani
priporoča kot posebnost
žago in vse stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom.
Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka na-
147 52-37 sproti hotela „Union“

System Balke

GOLDENE MEDAILLE
BERLIN 1901

priporoča
za gojitev las in za umivanje glave svoj zdravniško priporočen gorko in mrzlo zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne povzroča škročenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las.
Zaloga vsakovrstnih vpletov striženih in zmešanih las
Oddelek za dame s separatnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje po najvišjih cenah.

Mestna hranilnica v Kranji

Splošni rezervni zaklad
185.000 kron
Posebni rezervni zaklad
3.300 kron. 26-6

Koncem leta 1907: Stanje hranilnih vlog 4,497.000 kron, posojil na zemljišča 2,725.000 kron ter posojil občinam 183.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

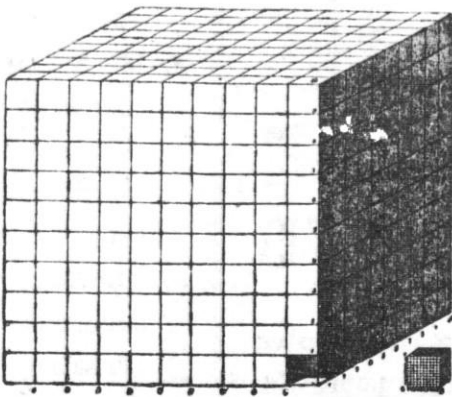
4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim promoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljše kubična knjiga.

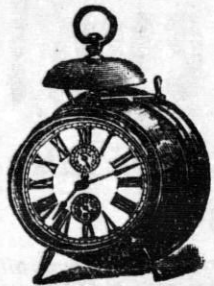
Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih; 2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih; 3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih; 4. Rezan in obtesan les za deske in trame vse dolžosti, debelosti in širokosti; 5. Preračunjenje col v centimetre; 6. Preračunjenje centimetrov v cole; 7. Preračunjenje čevljev v metre; 8. Preračunjenje metrov v čevlje; 9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre; 10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje; 11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje; 12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa; 13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel; 14. Kubična telesna mera. 233 52-7

Knjiga stane v močno celo platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven **Hitri računar**, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 6 K 20 vin.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej
urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo

pravih švicarskih
žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20 letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1-40 K. Žepne ure od K 1-20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-61

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih puš za lovce in strelce po najnovejših si temih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-24

Ilustrovani ceniki zastoj.

V „Angleškem skladišču oblek“

se bo zaradi pomanjkanja prostora in ker vsak dan dospe sveže blago, že sedaj za lastno ceno prodajala najmodernejša in najfinejša kufekcija za dame, gospode, deklice, dečke in otroke.

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Slaven

223 16-11

ker duha prtenino, vsled bleščeče beline, ki jo dobi prtenina, ker ne dobi prtenina po pranju prav nikakoga duha, ker je zelo poceni in se pri pranju prihrani mnogo časa

je
MINLOS^{ov} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILJONI

Absolutno neobhodno potreben je za vsako dobro urejeno gospodarstvo. — Pazi naj se na zgorajšjo varstveno znamko in varuje naj se pred ponarejanjem, ker je isto brez vsake vrednosti. — Dobliva se v trgovinah z drogerijami, kolonijalnimi blagom in milom!

Engros pri L. MINLOS, DUNAJ, I. Mülkerbastel, 3.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobocistilno
sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

24-59
Dobi se
v
lekarni
ševčnik

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 180-88

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

Prilporeča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Največja tovarniška zaloga

vsakovrstnih slamnikov

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Za dame, gospode, deklice in dečke od najcenejše do najfinejše vrste, priporoča galanterijska in modna trgovina.

Antona Adamiča v Kranju

Glavni trg.

Fini damski slamniki se lišpajo po najnovejši obliki. Popravila se točno izvršujejo.

Svila, svileni trakovi, lišp, cvetilice ter igle za slamnike vedno v zalogi.

Cene brez konkurence!

52-1

Ljubljana
Prešernove ulice 9.

Gričar & Mejač

Ljubljana
Prešernove ulice 9.

uljudno naznanjata, da je zaloga za spomladansko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

242
6-4

Bluze vrhna in spodnja Krila Predpasnike Moderce Šerpe Pasove Ovratnike Mašence Jabots Srajce Perilo Otročje oblekce Krstne oprave	Potrebščine za šivilje Svila Baržun Tresse Čipke Vložke Aplikaci- jone Gumbe Vezenine	Glace in svilnate rokavice Moderne srajce Ovratnike Kravate Nogavice Žepne robce Gumbe Denarnice Prsnike Naramnice Glavnike Garniture Milo Parfum
Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke filijalka iz Ljubljane 195 52-20 A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU na glavnem trgu v hiši g. Pavšlarja Priporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalne klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo. Zunanja naročila točno.		
ženska ročna dela Predtiska- rija Vseh vrst pavola Svila Cvetlice Ročne torbice Moderne kapce Pajčolane		

Ljubljana (Kolizej) R. Lang Marije Terezije cesta

21 126-38 Zalagatelj društva
c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špejzarijete: Gostilniški stoli.

Modrool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žilne, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski. Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špejzarijete v nevestininih balah. Veliki prostori, pri-tilčno in v l. nad-stropju.

Pohištvo iz železa, otroška postelja in vozički po vsaki ceni.

Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gld.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-šalniki, miza, sten-sko ogledalo.

Zobotehnični atelje

Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nabno plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAYNALNICE in CBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje tu SPECIJALIST.

Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvo

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4¹/₂ 0/0

Rezervna zaklada iznaša:

K 72.035

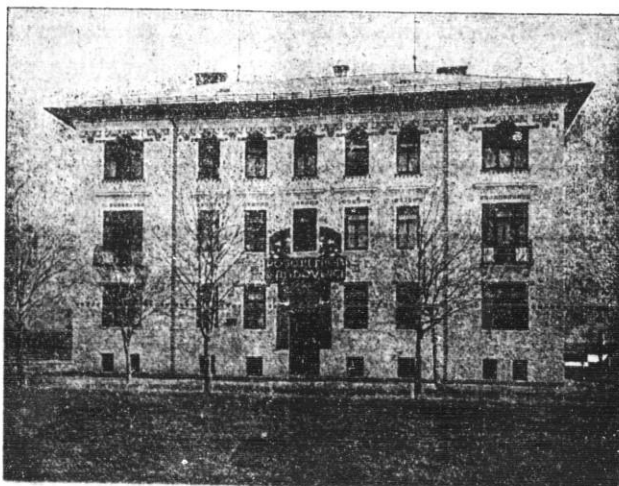
Denarni promet v letu 1906.:

K 3.500.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5¹/₂% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urađuje se v centrali in v podružnici
vsak dan
od 8. do 12. ure dop.

in
od 2. do 6. ure pop.
izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.
Podružnice na Jeseni-
cah št. 75.299.

120-40